

VALIKAINEKAVA “DIGIOSKUSED ÕPPETÖÖS”

VALIKAINE “DIGIOSKUSED ÕPPETÖÖS” KAUDU KUJUNDATAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Valikaines “Digioskused õppetöös” tutvub õpilane kooli arvutiklassi ja IKT-vahendite kasutamise vastutustundliku kasutamisega ning saab kogemuse digivahendite kasutamise kohta rühmatöodes, aines pööratakse tähelepanu formaalsele ja mitteformaalsele suhtlusele digivahendite abil.

Enesemääratluspädevus. Õppetöös pööratakse tähelepanu digitaalse identiteedi kujundamise oskusele ning isikuandmete kaitse olulisusele, samuti õpitakse hindama ja reflekteerima oma arvuti- ja nutiseadme kasutamisega kaasnevaid mustreid ning võimalikke ohtusid tervisele.

Õpipädevus. Valikaine “Digioskused õppetöös” üheks peamiseks eesmärgiks on anda õpilasele teadmised ja oskused kasutada kaasaegset digitehnoloogiat õppetöö eesmärkide saavutamiseks infot otsides, töödeldes, analüüsis, digisisu luues ning koostööd tehes.

Suhtluspädevus. Valikaine “Digioskused õppetöös” ülesanded on lõimitud erinevate ainetundide õpitulemuste saavutamise ja seovad tervikuks digioskuste õppe ja eri liiki tekstide loomise, õigekeelsuse ning keelelise väljendusrikkuse.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Valikaines “Digioskused õppetöös” õpitakse kasutama matemaatika ja tehnoloogia valdkonnale omast keelt, sümboleid ning meetodeid. Õpilased tutvuvad andmete ja valemite kasutamise viisidega.

Ettevõtlikkuspädevus. Valikaines “Digioskused õppetöös” omandatud oskused on hõlpsasti rakendatavad mitte ainult õppetöö kontekstis vaid ka seonduvalt õpilaste huvialade ja tegevusega vabal ajal.

Digipädevus. Digipädevuse arendamisel arvestatakse õppija digipädevusmudelil kirjeldatud baasoskusi ja hindamiskriteeriume.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE VALIKAINES “DIGIOSKUSED ÕPPETÖÖS”

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

- õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamine ning seotus IT-valdkonnaga;
- iseseisva õppimise oskuse kujunemine;

- digipädevuse roll tänapäevaste ja tuleviku elukutsete juures;
- elukestva õppe väärtustamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng.

- kohalikud ning globaalsed keskkonna- ja inimarenguprobleemid ning nende seotus digitehnoloogia tarbimisega;
- keskkonda hoidvad väärtushinnangud ja käitumisnormid;
- keskkonna kui terviku väärtustamine;
- vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemine

Teabekeskkond.

- info otsimise ja kriitilise hindamise oskuse kujundamine;
- andmete avaldamisega seotud ohtude teadvustamine;
- digitaalse identiteedi kujundamise oskuse arendamine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

- sotsiaalse aktiivsuse olulisus;
- ühistegevused (uurimistööd, rühmatööd, projektid);
- õpilaste algatusvõime, koostöövalmiduse, koostööoskuse kujundamine;
- ühiste otsuste tegemise kogemuse andmine.

Tehnoloogia ja innovatsioon.

- IKT rakendamise pädevus igapäevaelus ja õpingutes;
- IKT rakendamisel põhinevaid meetodid ja töövõtted;
- tehnoloogia areng ja uued tehnoloogiad.

Tervis ja ohutus.

- tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamine;
- tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamine;
- digivahendite kasutamisega seonduvate terviseriskide teadvustamine ja vältimine

Väärtused ja kõlblus.

- sallivuse ja lugupidava suhtumise kujundamine;
- erinevate arusaamade suhtes eelarvamusteta, taktitundelise, avatud ja lugupidava suhtumise kujundamine;
- isiklike väärtushoiakute ja kõlbliste tõekspidamiste refleksioon;
- sotsiaalseid oskusi arendavad ühistegevused.

Kultuuriline identiteet.

- sallivuse arendamine;

- diskrimineerimise taunimine;
- kohalikel kultuurisündmustel kaasalöömine.

I kooliastme valikainega “Digioskused õppetöös” taotletakse, et õpilane:

1. omandab infotehnoloogiavahendite iseseisva kasutamise esmased oskused õppetöö eesmärkide saavutamiseks (infootsing, tekstitöötlus, failihaldus, digitaalne sisuloome, suhtlus);
2. on teadlik olulisematest info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisega kaasnevatest ohtudest tervisele, turvalisusele ja isikuandmetele ning oskab neid vältida;
3. arvestab digitaalse sisu loomisel intellektuaalse omandi kaitse heade tavadega;
4. järgib digikeskkonnas tegutsedes samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu tavaelus;
5. saab aru ja kasutab arvutialast eestikeelset terminoloogiat;
6. oskab iseseisvalt kasutada e-päeviku esmaseid õppijale õppetöökseks vajalikke funktsionaalsusi.

1 klass

Õppesisu ja õpitulemused

1. INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

- Veebilehitseja ehk brauser
- Aadressiriba, otsinguriba, lihtne infootsing
- Digisisu usaldusväarsuse hindamine
- Digisisu seadmesse salvestamine

Õpilane:

1. avab veebilehitseja,
2. teeb vahet otsingukastil ja aadressiribal,
3. teeb vahet võtmesõnal ja veebiaadressil, teeb võtmesõna abil lihtsama infootsingu, hindab leitud digisisu usaldusväarsust etteantud kriteeriumite alusel, salvestab digisisu arvutisse ja nutiseadmesse, skaneerib ruutkoodi.

2. SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

- Suhtlemine kooli õppeinfosüsteemis
- Õppeinfo jälgimine ja andmete jagamine
- Lihtsamate ühistöövahendite kasutamine
- Videokõne ja sobilik käitumine

- Digisuhtluse ohud
- Digitaalne jalajälg ja identiteet

Õpilane:

1. kasutab õpetajaga suhtlemiseks e-päeviku vestlust,
2. kasutab kooli õppeinfosüsteemi õppeinfo vaatamiseks,
3. jagab etteantud keskkonnas digitaalset sisu,
4. kasutab lihtsamaid veebipõhiseid ühistöövahendeid,
5. jälgib veebisuhtluses kokkulepitud reegleid,
6. nimetab peamisi digisuhtluse ohtusid.

3. DIGISISU LOOMINE

- Digisisu loomine ja salvestamine
- Autoriõigus
- Programmeerimine

Õpilane:

1. teeb nutiseadmega pilti või animatsiooni,
2. joonistab arvutis või nutiseadmes pilti,
3. salvestab loodud digisisu seadmesse,
4. selgitab oma sõnadega, kes on autor,
5. juhib lihtsamat robotikaseadet,
6. selgitab oma sõnadega etteantud lihtsa programmi sisu ja ennustab töö tulemit.

4. DIGITURVALISUS

- Digiseadmete kasutusreeglid
- Kasutajanimi ja salasõna
- Ohutu digiseadmete ja internetikasutus
- Küberkiusamine

Õpilane:

1. kasutab kooli digiseadmeid järgides koolis kehtestatud reegleid,
2. teab oma kooli meili ja e-päeviku kasutajanime ja salasõna,
3. oskab e-päeviku ja Google Drive keskkonda sisse ja välja logida,
4. kirjeldab peamisi veebiturvalisuse reegleid,
5. küsib probleemide korral õpetajalt abi.

5. PROBLEEMILAHENDUS

- Digiseadmete kasutamine
- Veebi- ja nutiseadmerakenduse kasutamine

Õpilane:

1. lülitab digiseadme sisse või välja,
2. oskab panna nutiseadme laadima,
3. Arvutihiire ja klaviatuuri kasutamine
4. Interneti kasutamine
5. Graafilise kasutajaliidese lihtsamad funktsioonid
6. nimetab kasutatavate seadmete nimetusi,
7. kasutab arvutihiirt ja klaviatuuri,
8. avab ja sulgeb veebi-, nutiseadme- või töölauarakenduse,
9. küsib probleemide korral abi.

2 klass

Õppesisu ja õpitulemused

1. INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

- Veebilehitseja ehk brauser
- Aadressiriba, otsinguriba, lihtne infootsing
- Digisisu usaldusväarsuse hindamine
- Digisisu haldamine

Õpilane:

1. avab veebilehitseja,
2. teeb vahet otsingukastil ja aadressiribal,
3. teeb vahet võtmesõnal ja veebiaadressil,
4. valib infootsinguks sobivad võtmesõnad,
5. teeb võtmesõna abil lihtsama infootsingu,
6. hindab leitud digisisu usaldusväarsust etteantud kriteeriumite alusel,
7. salvestab digisisu arvutisse ja nutiseadmesse,
8. leiab salvestatud sisu seadmest üles,
9. kopeerib ja kleebib märgistatud teksti etteantud kohta,
10. skaneerib ruutkoodi.

2. SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

- Suhtlemine kooli õppeinfosüsteemis
- Õppeinfo jälgimine ja andmete jagamine
- Lihtsamate ühistöövahendite kasutamine
- Videokõne ja sobilik käitumine

- Digisuhtluse ohud
- Digitaalne jalajälg ja identiteet

Õpilane:

1. kasutab õpetajaga suhtlemiseks e-päeviku vestlust,
2. kasutab õpetajaga suhtlemiseks kooli meiliaadressit,
3. kasutab kooli õppeinfosüsteemi õppeinfo vaatamiseks,
4. jagab etteantud keskkonnas digitaalset sisu (fail, link, tekst),
5. kasutab lihtsamaid veebipõhiseid ühistöövahendeid,
6. jälgib veebisuhtluses kokkulepitud reegleid,
7. nimetab peamisi digisuhtluse ohtusid,
8. väldib digisuhtluses liigsete andmete avaldamist,
9. kirjeldab oma sõnadega kuidas kujuneb digitaalne jalajälg.

3. DIGISISU LOOMINE

- Digisisu loomine ja salvestamine
- Autoriõigus
- Programmeerimine

Õpilane:

1. teeb nutiseadmega pilti, filmi, audiofaili või animatsiooni,
2. joonistab arvutis või nutiseadmest pilti,
3. salvestab loodud digisisu seadmesse,
4. kustutab vajadusel seadmest digisisu,
5. redigeerib teksti ja pilti,
6. selgitab oma sõnadega, kes on autor,
7. viitab lingiga algallikale,
8. juhib lihtsamat robotikaseadet,
9. selgitab oma sõnadega etteantud lihtsa programmi sisu ja ennustab töö tulemit.

4. DIGITURVALISUS

- Digiseadmete kasutusreeglid
- Kasutajanimi ja salasõna
- Ohutu digiseadmete ja internetikasutus
- Küberkiusamine

Õpilane:

1. kasutab kooli digiseadmeid järgides koolis kehtestatud reegleid,
2. teab oma kooli meili ja e-päeviku kasutajanime ja salasõna,

3. oskab e-päeviku ja Google Drive keskkonda sisse ja välja logida,
4. kirjeldab peamisi veebiturvalisuse reegleid,
5. kirjeldab viise kuidas oma isikuandmeid kaitsta,
6. valib arvutit või nutiseadet kasutades tervisele ohutuima kehaasendi ja viisi,
7. kohandab arvutit või nutiseadet vajalikke seadistusi (kõrgus, eredus),
8. selgitab oma sõnadega mis on küberkiusamine ja kuidas end selle eest kaitsta,
9. küsib probleemide korral õpetajalt abi.

5. PROBLEEMILAHENDUS

- Digiseadmete kasutamine
- Veebi- ja nutiseadmerakenduse kasutamine
- Arvutihiire ja klaviatuuri kasutamine
- Interneti kasutamine
- Graafilise kasutajaliidese lihtsamad funktsioonid

Õpilane:

1. lülitab digiseadme sisse või välja,
2. oskab panna nutiseadme laadima,
3. nimetab kasutatavate seadmete nimetusi,
4. nimetab lihtsamaid arvutiga seotud mõisteid,
5. kasutab arvutihiirt (vasak- ja paremklõps, topelklõps, lohistamine)
6. kasutab klaviatuuri järgides olulisemaid tekstisisestamise reegleid,
7. avab ja sulgeb veebi-, nutiseadme- või töölaarakenduse,
8. küsib probleemide korral abi.

3 klass

Õppesisu ja õpitulemused

1. INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

- Veebilehitseja ehk brauser
- Infootsing
- Digisisu usaldusväarsuse hindamine
- Digisisu seadmesse salvestamine

Õpilane:

1. valib infootsinguks sobivad võtmesõnad,
2. kasutab infootsinguks erinevaid otsingumootori võimalusi (tekst, pilt, video jne),
3. otsib infoallikast vajalikku teavet,

4. kasutab arvutis klahvikombinatsiooni CTRL + F ja nutiseadmes käsklust „Find on page“,
5. leiab internetiallika autori,
6. hindab leitud digisisu usaldusväärsust etteantud kriteeriumite alusel,
7. kopeerib ja kleebib märgistatud teksti etteantud kohta,
8. teeb arvutis ja nutiseadmes kuvatõmmise,
9. salvestab digisisu arvutisse ja nutiseadmesse,
10. leiab salvestatud sisu seadmest üles.

2. SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

- Suhtlemine kooli õppeinfosüsteemis
- Õppeinfo jälgimine ja andmete jagamine
- Lihtsamate ühistöövahendite kasutamine
- Videokõne ja sobilik käitumine
- Digisuhtluse ohud
- Digitaalne jalajälg ja identiteet

Õpilane:

1. kasutab õpetajaga suhtlemiseks e-päeviku vestlust,
2. kasutab õpetajaga suhtlemiseks kooli meiliaadressit,
3. kasutab kooli õppeinfosüsteemi õppeinfo vaatamiseks,
4. jagab etteantud keskkonnas digitaalset sisu (fail, link, tekst),
5. kasutab lihtsamaid veebipõhiseid ühistöövahendeid ja veebirakendusi,
6. jälgib veebisuhtluses kokkulepitud reegleid,
7. nimetab peamisi digisuhtluse ohtusid,
8. väldib digisuhtluses liigsete andmete avaldamist,
9. kirjeldab oma sõnadega kuidas kujuneb digitaalne jalajälg,
10. selgitab oma sõnadega, mis on kasutajaprofiil,
11. nimetab internetis suhtlemise reegleid.

3. DIGISISU LOOMINE

- Digisisu loomine ja salvestamine
- Autoriõigus
- Programmeerimine

Õpilane:

1. teeb nutiseadmega pilti, filmi, audiofaili või animatsiooni,
2. joonistab arvutis või nutiseadmes pilti,

3. loob, salvestab, sulgeb, avab ja muudab dokumenti,
4. loob, salvestab, avab, nimetab ümber ja kustutab kausta,
5. salvestab loodud digisisu seadmesse,
6. kustutab vajadusel seadmest digisisu,
7. redigeerib teksti ja pilti,
8. koostab digitaalse kollaaži,
9. selgitab oma sõnadega, kes on autor,
10. viitab lingiga algallikale,
11. tunneb lihtsamaid programmeerimise põhimõisteid,
12. juhib lihtsamat robotikaseadet,
13. selgitab oma sõnadega etteantud lihtsa programmi sisu ja ennustab töö tulemit.

4. DIGITURVALISUS

- Digiseadmete kasutusreeglid
- Kasutajanimi ja salasõna
- Ohutu digiseadmete ja internetikasutus
- Küberkiusamine
- Digitehnoloogia ja keskkonnakaitse

Õpilane:

1. kasutab kooli digiseadmeid järgides koolis kehtestatud reegleid,
2. teab oma kooli meili ja e-päeviku kasutajanime ja salasõna,
3. oskab e-päeviku ja Google Drive keskkonda sisse ja välja logida,
4. kirjeldab peamisi veebiturvalisuse reegleid,
5. kirjeldab viise kuidas oma isikuandmeid kaitsta,
6. valib arvutit või nutiseadet kasutades tervisele ohutuima kehaasendi ja viisi,
7. kohandab arvutit või nutiseadet vajalikke seadistusi (kõrgus, eredus),
8. oskab teha sobivaid puhkeharjutusi silmadele, kätele ja rühile,
9. selgitab oma sõnadega mis on küberkiusamine ja kuidas end selle eest kaitsta,
10. küsib probleemide korral õpetajalt abi,
11. toob lihtsamaid näiteid digitehnoloogia mõju kohta looduskeskkonnale.

5. PROBLEEMILAHENDUS

- Digiseadmete kasutamine
- Veebi- ja nutiseadmerakenduse kasutamine
- Arvutihiire ja klaviatuuri kasutamine
- Interneti kasutamine

- Graafilise kasutajaliidese lihtsamad funktsioonid

Õpilane:

1. lülitab digiseadme sisse või välja,
2. oskab panna nutiseadme laadima,
3. nimetab kasutatavate seadmete nimetusi,
4. nimetab lihtsamaid arvutiga seotud mõisteid,
5. ühendab arvuti või nutiseadmega erinevaid lisaseadmeid,
6. kasutab arvutihiirt (vasak- ja paremklõps, topelklõps, lohistamine)
7. kasutab klaviatuuri järgides olulisemaid tekstisisestamise reegleid,
8. avab ja sulgeb veebi-, nutiseadme- või töölauarakenduse,
9. oskab seadmes internetiühenduse sisse ja välja lülitada,
10. küsib probleemide korral abi.

II kooliastme valikainega “Digioskused õppetöös” õpilased saavad täiendavad teadmised arvuti ja nutiseadmega töötamise kohta ning õppe käigus kujundatakse oskusi kasutada õppetöös vajalikku digiõppevara ja veebirakendusi. Rõhk on praktilisel arvuti ja nutiseadmete ning interneti kasutamisel, õigete töövõtete omandamisel, ainetevahelise lõimingu soodustamisel ning arvuti ja interneti tulemuslikuks kasutamiseks õppija suhtlusvahendina erinevate õppeainete eesmärkide saavutamiseks.

4 klass

1. INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

- Infootsing ja teabe analüüs
- Digisisu salvestamine, taasesitamine, korrastamine
- Failihaldus arvutis ja pilveteenuses
- Operatsioonisüsteemi ja veebilehitseja kasutajaliides
- Tabelarvutus (andmetabeli ja diagrammi loomine)

Õpilane:

1. sõnastab otsisõnad, vajadusel piirab päringute arvu,
2. leiab otsinguga teksti-, pildi- ja videomaterjali,
3. filtreerib otsingutulemeid eri parameetrite alusel,
4. leiab veebilehtedelt vajaliku informatsiooni (kasutades menüüsid, otsingukasti, kiirkäsklust CTRL + F jne),
5. leiab etteantud teema kohta erinevaid allikaid,

6. määrab teabe autori, avaldamise aja ja koha; eristab fakti ja arvamust, olulist ja ebaolulist,
7. salvestab ja taasesitab erinevat digisisu (audio, video);
8. süstematiseerib faile kataloogipuu kaustades (kopeerib, teisaldab, kustutab, laeb üles ja alla) nii arvutis kui pilveteenuses;
9. muudab operatsioonisüsteemis akende suurust, asukohta, vaateid;
10. avab ja sulgeb veebilehitsejas uusi sakke;
11. kasutab tabelarvutusprogrammi tabeli loomiseks, kujundamiseks ja lihtsa andmetabeli põhjal diagrammi loomiseks.

2. SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

- Kooli õppeinfosüsteemi kasutamine
- Kooli pilveteenuse ja digitaalsete õpikeskkondade kasutamine
- E-kirja koostamine ja viisakas digisuhtlus
- Digisuhtluse ohud
- Digitaalne jalajälg ja identiteet ning nende kaitse

Õpilane:

1. kasutab kooli õppeinfosüsteemi õppeinfo vaatamiseks, tööde esitamiseks ja õpetajatega suhtlemiseks,
2. kasutab kooli meilikontot ja pilveteenuse peamisi töövahendeid õppetöös,
3. kasutab kooli valitud digitaalseid õpikeskkondi õppetöoga seotud ülesannete täitmiseks,
4. loob korrektse e-kirja, lisab manuse, vastab e-kirjale, lisab (pime)koopia adressaatidele,
5. eristab rämpsposti ja automaatkirju,
6. jagab erinevaid faile veebikeskkonnas või pilveteenuses,
7. arvestab digisuhtluses kehtivaid häid tavaid ja kokkulepituid viisakusreegleid,
8. tunneb ära digisuhtluse ohuolukorrad, oskab neid ennetada ning vajadusel reageerida,
9. selgitab, millised võivad olla digisuhtluses ebaetilise käitumise tagajärjed,
10. selgitab oma sõnadega digitaalse jalajälje mõistet ja kujunemist,
11. kaitseb oma digitaalset identiteeti (nt kooli seadmeid kasutades logib end välja või kasutab inkognito režiimi),
12. teab, kuhu ja kelle poole probleemide puhul pöörduda (vanema, õpetaja, veebikonstaabli).

3. DIGISISU LOOMINE

- Tekstitöötlus ja referaat
- Slaidiesitus
- Digisisu loomine ja töötlemine
- Autoriõigus ja viitamine
- Programmeerimine

Õpilane:

1. loob tekstidokumendi (nt referaadi), järgides etteantud kriteeriume või kooli vormistusjuhendit,
2. loob slaidiesitluse järgides etteantud kriteeriume,
3. loob info visualiseerimiseks digitaalse plakati, mõttekaardi, ajatelje, sõnapilve vms,
4. kasutab nutiseadmega pildistamisel ja filmimisel sobivaid põhimõtteid (nt portree- või maastikuformaati, horisont),
5. teeb ekraani vajalikust osast kuvatõmmise,
6. loob digisisu (nt plakati, e-raamatu, ajalehe, slaidiesitluse) kombineerides teksti ja pilti,
7. arvestab digisisu loomisel autorsusega kaasnevaid õigusi ja kohustusi,
8. hoidub digisisu luues plagiaadist ja viitab korrektselt kasutatud materjalidele,
9. kavandab ja loob juhiseid järgides lihtsama rakenduse/animatsiooni visuaalse programmeerimiskeelega,
10. leiab programmist vead ja teeb lihtsamaid muudatusi,
11. kasutab erinevaid programmeerimisega seotud mängulisi rakendusi.

4. DIGITURVALISUS

- Ohutu digiseadmete ja internetikasutus
- Digitehnoloogia säästlik kasutamine
- Digiseadmete kasutamisega seotud terviseriskid
- Küberkiusamine

Õpilane:

1. kasutab kooli digiseadmeid ja digitaalseid õpikeskkondi järgides koolis kehtestatud reegleid,
2. teab oma kooli meili ja e-päeviku kasutajanime ja salasõna,
3. nimetab erinevaid seadmete ja veebi kasutamisega seonduvaid turvariske ja nende levimise viise (viirused, pahavara, õngitsuskiri, manus),

4. kasutab seadmeid ja veebikeskkondi kasutades olulisemaid turvameetmeid (eri salasõnad, kahtlaste linkide/manuste vältimine, privaatne sirvimisrežiim, http versus https jne),
5. kirjeldab küberkiusamise liike ja mõjusid,
6. märkab küberkiusamist ja sekkub, vajadusel pöördub veebikonstaabli poole.

5. PROBLEEMILAHENDUS

- Riistvara ja tarkvara
- Graafilise kasutajaliidese funktsioonid ja põhilised klahvikombinatsioonid
- Digitehnoloogia valimine eneseväljenduseks või ainealase probleemi lahendamiseks
- Enda digipädevuse hindamine

Õpilane:

1. kasutab riist- ja tarkvara kohta erinevaid mõisteid ja termineid (nt operatsioonisüsteem, viirustõrjeprogramm),
2. tunneb graafilise kasutajaliidese erinevaid funktsioone (nt muudab akende suurust ja vaateid, vahetab keelt),
3. tunneb põhilisi klahvikombinatsioone (nt Ctrl+C, Ctrl+V, Ctrl+A),
4. kasutab erinevaid digitaalseid andmekogujaid,
5. kasutab etteantud digitehnoloogiaid mingi ainealase probleemi lahendamiseks,
6. kasutab eneseväljenduseks sobivaid digitehnoloogiaid,
7. hindab enda ja teiste poolt digitehnoloogiatega abil loodut (enesehinnang, kaaslaste hinnang),
8. kirjeldab oma oskusi ja vajadusi seoses digipädevusega.

5. klass

1. INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

- Infootsing ja teabe analüüs
- Digisisu salvestamine, taasesitamine, korrastamine
- Failihaldus arvutis ja pilveteenuses
- Operatsioonisüsteemi ja veebilehitseja kasutajaliides
- Tabelarvutus (andmetabeli ja diagrammi loomine)

Õpilane:

1. sõnastab otsisõnad, vajadusel piirab päringute arvu,
2. leiab otsinguga teksti-, pildi- ja videomaterjali,
3. filtreerib otsingutulemeid eri parameetrite alusel,

4. leiab veebilehtedelt vajaliku informatsiooni (kasutades menüüsid, otsingukasti, kiirkäsklust CTRL + F jne);
5. leiab etteantud teema kohta erinevaid allikaid; määrab teabe autori, avaldamise aja ja koha; eristab fakti ja arvamust, olulist ja ebaolulist,
6. salvestab ja taasesitab erinevat digisisu (audio, video);
7. süstematiseerib faile kataloogipuu kaustades (kopeerib, teisaldab, kustutab, laeb üles ja alla) nii arvutis kui pilveteenuses;
8. muudab operatsioonisüsteemis akende suurust, asukohta, vaateid;
9. avab ja sulgeb veebilehitsejas uusi akke; kasutab tabelarvutusprogrammi tabeli loomiseks, kujundamiseks ja lihtsa andmetabeli põhjal diagrammi loomiseks.

2. SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

- Kooli õppeinfosüsteemi kasutamine
- Kooli pilveteenuse ja digitaalsete õpikeskkondade kasutamine
- E-kirja koostamine ja viisakas digisuhtlus
- Digisuhtluse ohud
- Digitaalne jalajälg ja identiteet ning nende kaitse

Õpilane:

1. kasutab kooli õppeinfosüsteemi õppeinfo vaatamiseks, tööde esitamiseks ja õpetajatega suhtlemiseks,
2. kasutab kooli meilikontot ja Google Drive peamisi töövahendeid õppetöös,
3. kasutab kooli valitud digitaalseid õpikeskkondi õppetöoga seotud ülesannete täitmiseks,
4. loob korrektse e-kirja, lisab manuse, vastab e-kirjale, lisab (pime)koopia adressaatidele,
5. jagab erinevaid faile veebikeskkonnas või pilveteenuses,
6. arvestab digisuhtluses kehtivaid häid tavasid ja kokkulepitud viisakusreegleid,
7. kaitseb oma digitaalset identiteeti (nt kooli seadmeid kasutades logib end välja või kasutab inkognito režiimi),
8. teab, kuhu ja kelle poole probleemide puhul pöörduda (vanema, õpetaja, veebikonstaabli).

3. DIGISISU LOOMINE

- Tekstitöötlus ja referaat
- Slaidiesitus
- Digisisu loomine ja töötlemine

- Autoriõigus ja viitamine
- Programmeerimine

Õpilane:

1. loob tekstidokumendi (nt referaadi), järgides etteantud kriteeriume või kooli vormistusjuhendit,
2. loob slaidiesitluse järgides etteantud kriteeriume,
3. loob info visualiseerimiseks digitaalse plakati, mõttekaardi, ajatelje, sõnapilve vms,
4. loob digisisu (nt plakati, e-raamatu, ajalehe, slaidiesitluse) kombineerides teksti ja pilti,
5. arvestab digisisu loomisel autorsusega kaasnevaid õigusi ja kohustusi,
6. hoidub digisisu luues plagiaadist ja viitab korrektselt kasutatud materjalidele (kooli vormistusjuhendi järgi).

4. DIGITURVALISUS

- Ohutu digiseadmete ja internetikasutus
- Digitehnoloogia säästlik kasutamine
- Digiseadmete kasutamisega seotud terviseriskid
- Küberkiusamine

Õpilane:

1. kasutab kooli digiseadmeid ja digitaalseid õpikeskkondi järgides koolis kehtestatud reegleid,
2. teab oma kooli meili ja e-päeviku kasutajanime ja salasõna,
3. kasutab seadmeid ja veebikeskkondi kasutades olulisemaid turvameetmeid (eri salasõnad, kahtlaste linkide/manuste vältimine, privaatne sirvimisrežiim, http versus https jne),
4. kirjeldab küberkiusamise liike ja mõjusid,
5. märkab küberkiusamist ja sekkub, vajadusel pöördub veebikonstaabli poole.

5. PROBLEEMILAHENDUS

- Riistvara ja tarkvara
- Peamised arvuti komponendid
- Graafilise kasutajaliidese funktsioonid ja põhilised klahvikombinatsioonid
- Digitehnoloogia valimine eneseväljenduseks või ainealase probleemi lahendamiseks
- Enda digipädevuse hindamine

Õpilane:

1. kasutab riist- ja tarkvara kohta erinevaid mõisteid ja termineid (nt operatsioonisüsteem, viirustõrjeprogramm, andmekandjad),
2. tunneb graafilise kasutajaliidese erinevaid funktsioone (nt muudab akende suurust ja vaateid, vahetab keelt),
3. tunneb põhilisi klahvikombinatsioone (nt Ctrl+C, Ctrl+V, Ctrl+A),
4. kasutab erinevaid digitaalseid andmekogujaid,
5. teab ja kasutab sobivaid digitehnoloogiaid mingi ainealase probleemi lahendamiseks,
6. kasutab eneseväljenduseks sobivaid digitehnoloogiaid,
7. hindab enda ja teiste poolt digitehnoloogiatega abil loodut (enesehinnang, kaaslaste hinnang),
8. kirjeldab oma oskusi ja vajadusi seoses digipädevusega.

6. klass

1. INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

- Infootsing ja teabe analüüs
- Digisisu salvestamine, taasesitamine, korrastamine
- Failihaldus arvutis ja pilveteenuses
- Operatsioonisüsteemi ja veebilehitseja kasutajaliides
- Tabelarvutus (andmetabeli ja diagrammi loomine)

Õpilane:

1. sõnastab otsisõnad, vajadusel piirab päringute arvu, leiab otsinguga teksti-, pildi- ja videomaterjali, filtreerib otsingutulemeid eri parameetrite alusel,
2. leiab veebilehtedelt vajaliku informatsiooni (kasutades menüüsid, otsingukasti, kiirkäsklust CTRL + F jne);
3. leiab etteantud teema kohta erinevaid allikaid; määrab teabe autori, avaldamise aja ja koha; eristab fakti ja arvamust, olulist ja ebaolulist,
4. salvestab ja taasesitab erinevat digisisu (audio, video);
5. eristab peamiste failitüüpide laiendeid (nt docx, pdf, mp3, png);
6. süstematiseerib faile kataloogipuu kaustades (kopeerib, teisaldab, kustutab, laeb üles ja alla) nii arvutis kui pilveteenuses;
7. leiab infot failide omaduste kohta (nt suurus pikslites, maht, loomise aeg, autor);
8. muudab operatsioonisüsteemis akende suurust, asukohta, vaateid;
9. avab ja sulgeb veebilehitsejas uusi akke;

10. kasutab tabelarvutusprogrammi tabeli loomiseks, kujundamiseks ja lihtsa andmetabeli põhjal diagrammi loomiseks.

2. SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

- Kooli õppeinfosüsteemi kasutamine
- Kooli pilveteenuse ja digitaalsete õpikeskkondade kasutamine
- E-kirja koostamine ja viisakas digisuhtlus
- Digisuhtluse ohud
- Digitaalne jalajälg ja identiteet ning nende kaitse

Õpilane:

1. kasutab kooli õppeinfosüsteemi õppeinfo vaatamiseks, tööde esitamiseks ja õpetajatega suhtlemiseks,
2. kasutab kooli meilikontot ja pilveteenuse peamisi töövahendeid õppetöös,
3. kasutab kooli valitud digitaalseid õpikeskkondi õppetöoga seotud ülesannete täitmiseks,
4. loob korrektse e-kirja, lisab manuse, vastab e-kirjale, lisab (pime)koopia adressaatidele,
5. eristab rämpsposti ja automaatkirju,
6. jagab erinevaid faile veebikeskkonnas või pilveteenuses,
7. arvestab digisuhtluses kehtivaid häid tavaid ja kokkulepituid viisakusreegleid,
8. tunneb ära digisuhtluse ohuolukorrad, oskab neid ennetada ning vajadusel reageerida,
9. selgitab, millised võivad olla digisuhtluses ebaetilise käitumise tagajärjed,
10. selgitab oma sõnadega digitaalse jalajälje mõistet ja kujunemist,
11. kaitseb oma digitaalset identiteeti (nt kooli seadmeid kasutades logib end välja või kasutab inkognito režiimi),
12. teab, kuhu ja kelle poole probleemide puhul pöörduda (vanema, õpetaja, veebikonstaabli).

3. DIGISISU LOOMINE

- Tekstitöötlus ja referaat
- Slaidiesitus
- Digisisu loomine ja töötlemine
- Autoriõigus ja viitamine
- Programmeerimine

Õpilane:

1. loob tekstidokumendi (nt referaadi), järgides etteantud kriteeriume või kooli vormistusjuhendit,
2. vormindab korrektselt referaadi osad: tiitelleht, automaatselt genereeritud sisukord, sissejuhatus, peatükid, alampeatükid, joonised, tabelid, päis, jalus, kokkuvõte, kasutatud kirjandus ja lisad,
3. loob slaidiesitluse järgides etteantud kriteeriume,
4. loob info visualiseerimiseks digitaalse plakati, mõttekaardi, ajatelje, sõnapilve vms,
5. kasutab nutiseadmega pildistamisel ja filmimisel sobivaid põhimõtteid (nt portree- või maastikuformaati, horisont),
6. töötleb enda ja teiste loodud fotosid veebi- või mobiilirakendusega (nt lisab teksti, filtreid),
7. teeb ekraani vajalikust osast kuvatõmmise,
8. loob digisisu (nt plakati, e-raamatu, ajalehe, slaidiesitluse) kombineerides teksti ja pilti,
9. arvestab digisisu loomisel autorsusega kaasnevaid õigusi ja kohustusi,
10. valib digisisu loomiseks materjalid, mille kasutamine on autoriõigusega lubatud,
11. leiab avatud sisulitsentsiga pildi-, audio- ja videofaile oma loomingus kasutamiseks,
12. hoidub digisisu luues plagiadist ja viitab korrektselt kasutatud materjalidele (kooli vormistusjuhendi järgi),
13. kavandab ja loob juhiseid järgides lihtsama rakenduse/animatsiooni visuaalse programmeerimiskeelega,
14. leiab programmist vead ja teeb lihtsamaid muudatusi,
15. kasutab erinevaid programmeerimisega seotud mängulisi rakendusi.

4. DIGITURVALISUS

- Ohutu digiseadmete ja internetikasutus
- Digitehnoloogia säästlik kasutamine
- Digiseadmete kasutamisega seotud terviseriskid
- Küberkiusamine

Õpilane:

1. kasutab kooli digiseadmeid ja digitaalseid õpikeskkondi järgides koolis kehtestatud reegleid,
2. teab oma kooli meili ja e-päeviku kasutajanime ja salasõna,
3. nimetab erinevaid seadmete ja veebi kasutamisega seonduvaid turvariske ja nende levimise viise (viirused, pahavara, õngitsuskiri, manus),

4. kasutab seadmeid ja veebikeskkondi kasutades olulisemaid turvameetmeid (eri salasõnad, kahtlaste linkide/manuste vältimine, privaatne sirvimisrežiim, http versus https jne),
5. nimetab digiseadmega kasutamise seotud terviseriske,
6. nimetab, mis võivad olla arvutisõltuvuse tagajärjed ja viise, kuidas neid vältida,
7. kirjeldab küberkiusamise liike ja mõjusid,
8. märkab küberkiusamist ja sekkub, vajadusel pöördub veebikonstaabli poole,
9. kasutab energia säästmise põhivõtteid ja suhtub digikeskkondadesse säästvalt (nt ei loo pidevalt uusi kontosid, kui vana parool on ununenud),
10. teab digitehnoloogia utiliseerimise võimalusi,
11. toob näiteid digitehnoloogia positiivsetest ja negatiivsetest mõjudest keskkonnale.

5. PROBLEEMILAHENDUS

- Graafilise kasutajaliidese funktsioonid ja põhilised klahvikombinatsioonid
- Digitehnoloogia valimine eneseväljenduseks või ainealase probleemi lahendamiseks
- Enda digipädevuse hindamine

Õpilane:

1. tunneb graafilise kasutajaliidese erinevaid funktsioone (nt muudab akende suurust ja vaateid, vahetab keelt),
2. tunneb põhilisi klahvikombinatsioone (nt Ctrl+C, Ctrl+V, Ctrl+A),
3. teab ja kasutab sobivaid digitehnoloogiaid mingi ainealase probleemi lahendamiseks,
4. kasutab eneseväljenduseks sobivaid digitehnoloogiaid,
5. hindab enda ja teiste poolt digitehnoloogiate abil loodut (enesehinnang, kaaslase hinnang),
6. kirjeldab oma oskusi ja vajadusi seoses digipädevusega,
7. leiab vajadusel võimalusi oma digipädevuse arendamiseks.

VALIKAINEKAVA "LOOVTÖÖDE ALUSED"

Õpitulemused

Õpilane

- tutvub kooli loovtöö juhendiga;
- töötab ja planeerib tegevusi iseseisvalt;
- kasutab erinevaid allikaid ja hindab nende usaldusväärsust;
- väljendab ennast korrektselt;
- lisaks refereeringule sõnastab oma arvamusi ja järeldusi;
- kasutab õppeainetes omandatud teadmisi ja oskusi loovtöös;
- kasutab eelnevalt õpitud IKT vahendeid;
- loob, vormindab, salvestab ning vajaduse korral prindib kokkulepitud formaatides digitaalseid materjale, järgides etteantud kriteeriume;
- teeb teistega kaugtöö vormis koostööd, rakendades ettenähtud digivahendeid ja veebikeskkondi;
- koostab nõuetele vastava loovtöö põhja;
- koostab loovtöö kaitsmiseks kaitsekõne ja/või esitluse;
- analüüsib enda tööd.

Õppesisu

Sissejuhatus loovtöösse:

- loovtöö kirjeldus;
- loovtöö teema ja juhendaja valimine;
- loovtöö juhendiga tutvumine;
- idee esitlemine.

Loovtöö teostamine:

- töö kirjaliku osa alustamine ja vormistamine vastavalt kooli loovtöö juhendile.

Teabe haldamine:

- erinevate infootsingu meetodite kasutamine;
- erinevate allikate kasutamine.

Teabe hindamine:

- teabe asjakohasuse ja usaldusväärsuse hindamine.

Autoriõigus:

- allikatele korrektne viitamine.

Suhtlemine digikeskkonnades:

- viisakas ja asjakohane suhtlus vajalike osapooltega.

Sisuloome:

- sobiva tarkvara valimine töö koostamiseks ja esitlemiseks.

VALIKAINEKAVA "SOTSIAALSED OSKUSED"

Ainevaldkonna õppeaine õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus:

- suutlikkus mõista toimivate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
- tunda ning austada inimõigusi ja käituda nendega kooskõlas;
- järgida üldtunnustatud käitumisreegleid;
- kujundada oma arvamust ning olla aktiivne ja vastutustundlik inimene.

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1. mõistab toimivate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
2. valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
3. tunneb ning austab inimõigusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
4. huvitub iseenda arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik inimene;
5. suhtub lugupidavalt individuaalsetesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
6. käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtlemistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid;
7. on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, enesekasvatuse, oma võimete arendamise kohta ning suhtub positiivselt endasse ja teistesse;
8. hindab inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet, õiglust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Aine on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktseptida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi.

Õppeaine kaudu õpitakse tundma ning järgima väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktseptitud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas.

VALIKAINED "SOTSIAALSED OSKUSED" KAUDU KUJUNDATAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE

Sotsiaalne valdkonna õppeaine õppimise kaudu kujundatakse õpilastes riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll grupil, kelle väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetab ainevaldkonna õppeaine erinevate rõhuasetuste kaudu. Suutlikkust mõista inimlikkust, võrdsust ja nendest oma tegutsemises juhinduda. Sotsiaalne süvendab lugupidavat suhtumist erinevatesse tõekspidamistesse, toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist.

Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Õpipädevusi aitab kujundada õpilase suutlikkus organiseerida õpikeskkonda, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Õppeaine kujundab suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades.

Ettevõtlikkuspädevus. Õppeaine õpetab nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärgi, genereerima ideid ning neid ellu viima. Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE VALIKAINES "SOTSIAALSED OSKUSED"

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse hoiakuid, mida on õpilasele vaja tulevases tööelus. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimivate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja teadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning on seeläbi ühiskonda lõimitud.

Kultuuriline identiteet. Toetatakse õpilase kujunemist inimeseks, kes mõistab inimeste mõtte- ja käitumisaadi kujundamist. Inimeseks, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on salliv ja koostööaldis.

Teabekeskond. Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Tervis ja ohutus. Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Väärtused ja kõlblus. Toetatakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd ning teised kooperatiivse õppimise vormid), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaiks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks;
3. arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhiohk hoiakute kujundamisel;
4. arvestatakse õpilaste võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonna;
5. kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetodeile: vestlus, arutelu, diskussioon, juhtumianalüüs, paaristöö, projektõpe, rollimäng, rühmatöö, ajurünnak; kujutluse loomine, tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, ühistegevus);
6. luuakse võimalused koostada õpimapp (nt töölehtede täitmine, klassielu reeglite, koostamine);
7. võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane.

1. klass

Õpilane:

- Tunneb ennast ja oskab rääkida oma tunnetest.
- Järgib lihtsaid klassi- ja koolireegleid.
- Oskab töötada paaris ja rühmas.
- Austab kaaslasi ja aitab neid vajadusel.

Õppeteemad ja õppesisu (35 h):

1. Mina olen mina (6 h)
 - Minu nimi, huvid ja tugevused.
 - Mis mulle meeldib ja ei meeldi.
2. Minu tunded (5 h)
 - Tunnete äratundmine (rõõm, kurbus, viha, hirm).

- Tunnete väljendamine sõbralikult.
- 3. Minu sõbrad ja pere (5 h)
 - Sõpruse tähendus.
 - Pere ja sõprade aitamine.
- 4. Reeglid meie klassis (5 h)
 - Miks on reeglid olulised.
 - Klassireeglite koostamine.
- 5. Koostöö ja abivalmidus (5 h)
 - Kuidas teha koos.
 - Paaristöö ja rühmatöö mängud.
- 6. Väikesed konfliktid ja lahendused (5 h)
 - Mis on tüli.
 - Kuidas leppida.
- 7. Aasta kokkuvõte (4 h)
 - Mida olen õppinud.
 - Klassiraamat „Meie head teod“.

2. klass

Õpilane:

- Mõistab, et inimestel on erinevad arvamused ja huvid.
- Järgib üldtunnustatud viisakusreegleid koolis, kodus ja avalikus kohas.
- Kirjeldab oma õigusi ja kohustusi erinevates keskkondades.
- Lahendab tülisid rahumeelselt ja oskab küsida abi.
- Töötab koos teistega eesmärgi saavutamiseks.
- Tunneb vastutust oma tegude ja sõnade eest.

Õppeteemad ja õppesisu (75 h):

1. Mina ja teised (10 h)
 - Minu sarnasused ja erinevused sõpradega.
 - Lugupidamine ja sõbralikkus erinevate inimeste vastu.
 - Mängud ja harjutused koostööks.
2. Minu õigused ja kohustused (12 h)

- Lapse õigused (lihtsas keeles, näited raamatutest ja elust).
 - Minu kohustused kodus ja koolis.
 - Õiguste ja kohustuste seos.
 - Rühmatöö: „Õiguste ja kohustuste plakat“.
3. Reeglid ja ohutus (12 h)
- Miks on reeglid olulised.
 - Koolireeglid ja kodu reeglid.
 - Ohutus liikluses, kodus ja koolis.
 - Interneti ohutu kasutamine.
 - Harjutused: ohutusmäng „Leia oht ja lahendus“.
4. Sõprus ja meeskonnatöö (10 h)
- Hea sõbra omadused.
 - Kuidas lahendada erimeelsusi rühmas.
 - Paaris- ja rühmatöö mängud.
 - Väike rühmaprojekt: „Meie klassi sõbrapäev“.
5. Tunded ja suhtlemine (10 h)
- Tunnete äratundmine ja väljendamine.
 - Kuidas kuulata ja rääkida.
 - Kuidas öelda „ei“ viisakalt.
 - Rollimängud: „Kuidas käituda raskes olukorras“.
6. Konfliktide lahendamine (10 h)
- Mis on konflikt ja miks see tekib.
 - Kuidas leida kompromiss.
 - Mängud ja näidendid rahumeelse lahenduse harjutamiseks.
7. Projekt ja aasta kokkuvõte (11 h)
- Klassiprojekt: „Sõpruse ja abivalmiduse nädal“.
 - Õpimappide täitmine.
 - Arutelu: mida õppisime ja kuidas seda kasutada.

3. klass

Õpilane:

- Tunneb oma tugevaid ja nõrku külgi.
- Mõistab, miks inimesed teevad kokkuleppeid.

- Suudab kirjeldada, kuidas tema käitumine mõjutab teisi.
- Oskab osaleda ühistöös ja võtta vastutust oma osa eest.

Õppeteemad ja õppesisu (35 h):

1. Mina ja minu areng (5 h)
 - Minu oskused ja mida tahaksin õppida.
2. Muutused minu elus (5 h)
 - Kooli vahetus, uued sõbrad.
 - Kuidas kohaneda.
3. Õigused ja vastutus (6 h)
 - Näited vastutusest kodus, koolis, mänguväljakul.
4. Meie klass ja kool (6 h)
 - Koolireeglid ja miks need on vajalikud.
 - Kuidas teha ettepanekuid klassi paremaks muutmiseks.
5. Konflikt ja leppimine (5 h)
 - Raskemad olukorrad ja nendest rääkimine.
6. Koostöö kogukonnas (5 h)
 - Kuidas aidata naabreid ja sõpru.
7. Aasta kokkuvõte (3 h)
 - Projekt „Minu head teod aasta jooksul“.

4. klass

Õpilane:

- Analüüsib lihtsaid muutusi ja nende mõju.
- Oskab kirjeldada inimõigusi enda ümber.
- Teab, kuidas käituda erinevates olukordades avalikus kohas ja internetis.

Õppesisu:

1. Minu tugevused ja arenguplaan (5 h)
 - Minu oskuste ja huvide kaardistamine.
 - Mida oskan hästi, mida tahan juurde õppida.

- Väikeste eesmärkide seadmine (nt õppeaasta eesmärgid).
 - Harjutus: „Minu unistuste puu“.
2. Muutused ja kohanemine (6 h)
- Mis on muutused ja miks need toimuvad (nt uued klassikaaslased, kolimine, huviringi vahetus).
 - Muutuste positiivne ja negatiivne mõju.
 - Kohanemise sammud.
 - Rollimäng: „Kuidas tunda end uues seltskonnas hästi“.
3. Inimõigused ja laste õigused (6 h)
- Mis on inimõigused ja miks need on vajalikud.
 - Lapse õiguste konventsioon (lihtsas keeles).
 - Näited õiguste järgimisest ja rikkumisest.
 - Arutelu: „Kas see on õiglane?“.
4. Sotsiaalsed normid ja väärtused (5 h)
- Viisakusreeglid koolis, kodus ja avalikus kohas.
 - Austus ja ausus igapäevaelus.
 - Väärtuste tähendus (sõprus, hoolivus, õiglus).
5. Konflikti lahendamine ja eneseväljendus (5 h)
- Mis on konflikt ja kuidas see algab.
 - Aktiivne kuulamine ja rahulik rääkimine.
 - Rollimängud: „Räägi oma tunnetest ilma teist süüdistamata“.
6. Koostöö projektis (5 h)
- Kuidas jagada rolle rühmatöös.
 - Vastutuse võtmine oma osa eest.
 - Ühine väike projekt klassi või kooli jaoks.
7. Aasta kokkuvõte (3 h)
- Enesehindamine.
 - Arutelu: mis on muutunud minu käitumises.
 - Projekti esitlemine.

5. klass

Õpilane:

- Tunneb ja hindab võrdsust, õiglust ja austust.
- Oskab seista ebaõigluse vastu, kahjustamata teisi.
- Suudab töötada nii iseseisvalt kui rühmas.

Õppesisu:

1. Mina ja minu roll ühiskonnas (6 h)
 - Millistes rühmades ma osalen (perekond, klass, huviring, kogukond).
 - Minu vastutus erinevates rühmades.
 - Arutelu: „Mis juhtub, kui keegi oma rolli ei täida?“.
2. Õigused ja kohustused kogukonnas (5 h)
 - Kogukonna reeglid ja nende järgimise tähtsus.
 - Kohalikud traditsioonid ja kombed.
 - Harjutus: „Meie küla või linna reeglid“.
3. Austus ja sallivus (6 h)
 - Miks inimesed on erinevad (keel, usk, harjumused, huvid).
 - Kuidas olla avatud ja austav.
 - Mäng: „Astun sinu kingadesse“.
4. Sotsiaalne vastutus ja seaduskuulekus (6 h)
 - Mis on seadused ja miks neid vaja on.
 - Näited seaduste järgimisest igapäevaelus.
 - Tagajärjed seaduste rikkumisel.
5. Konfliktide lahendamise strateegiad (5 h)
 - Rahumeelse lahenduse sammud.
 - Läbirääkimised ja kompromissid.
 - Rühmatöö: „Leiame parima lahenduse“.
6. Koostöö ja vabatahtlik töö (4 h)
 - Mis on vabatahtlik töö ja miks see on väärtuslik.
 - Ideede kogumine klassi või kogukonna aitamiseks.
7. Aasta kokkuvõte (3 h)
 - Õpitu kordamine.
 - Väike vabatahtlik projekt või heategevuslik algatus.

6. klass

Õpilane:

- Oskab hinnata oma panust ühiskonda.
- Mõistab demokraatia põhimõtteid ja kodanikuaktiivsuse tähendust.
- Oskab kavandada väikest ühiskondlikku projekti.

Õppesisu:

1. Minu areng ja tulevikuplaanid (6 h)
 - Minu saavutused põhikooli algusastmes.
 - Eesmärkide seadmine järgmisteks aastateks.
 - Harjutus: „Minu eluviiside kaart“.
2. Ühiskond ja mina (6 h)
 - Kuidas minu tegevus mõjutab teisi inimesi ja keskkonda.
 - Kodanikuaktiivsus: mis see on ja kuidas mina saan osaleda.
3. Inimõigused ja demokraatia (5 h)
 - Demokraatia põhimõtted (lihtsas keeles).
 - Kuidas tehakse otsuseid koolis ja kogukonnas.
 - Väike valimismäng klassis.
4. Sotsiaalsed väärtused ja eetika (5 h)
 - Mis on eetika ja miks see on oluline.
 - Õigluse ja aususe roll ühiskonnas.
5. Ebaõiglus ja kuidas sellele reageerida (5 h)
 - Näited ebaõiglusest (kool, kodu, ühiskond).
 - Kuidas seista oma õiguste ja teiste eest, kahjustamata kedagi.
6. Kogukonnaprojekt (5 h)
 - Ühine klassiprojekt kogukonna hüvanguks (nt koristuspäev, abistamiskampania).
7. Aasta ja kogu tsükli kokkuvõte (3 h)
 - Õpimappide ja projektide esitlemine.
 - Arutelu: „Kuidas ma olen muutunud viimase 3 aastaga“.

VALIKAINEKAVA “ÕPIOSKUSED JA ENNASTJUHTIV ÕPILANE”

Õppetöö eesmärgid:

1. Toetada läbi erinevate meetodite õpilaste funktsionaalset lugemisoskust;
2. Suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet;
3. Planeerida õppimist ning seda plaani järgida;
4. Kasutada õpitut sealhulgas õpioskusi- ja strateegiaid erinevates kontekstides ning probleeme lahendades;
5. Analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tegevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

Õppeaine sisu:

Eesmärkide saavutamiseks rakendatakse õpioskuste tunnis õpitut integreeritult kõikides ainetundides. Regulaarselt tegeldakse püstitatud eesmärkide saavutamiseks olenevalt tunni teemast. Olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

Õppeaine sisu/teemad:

- Tähelepanu arendamine;
- Taju arendamine;
- Mälu arendamine (nt mõistatuste, ristsõnade lahendamine)
- Mõtlemise arendamine (nt rühmitamine)
- Loovülesanded (objektile uute kasutusviiside väljamõtlemine);
- Funktsionaalse lugemisoskuse arendamine;
- Ruumilise mõtlemise arendamine (geomeetrilised kujundid, tangramülesanded)
- Ajas orienteerumise oskuse arendamine Intellektuaalsete oskuste arendamine (erinevate andmete, seisukohtade võrdlemine, asjakohaste küsimuste esitamine)
- Andmete kogumise oskus erinevatest allikatest, ka vaatluse teel, saadud informatsiooni tõlgendamine, suuline ja kirjalik esitamine;
- Otsuste langetamise oskus-erinevate lahenduste kaalumise, otsuste võimalike tagajärgede nägemine;
- Fakti ja arvamuse eristamine;
- Arutlus- ja analüüsioskuse arendamine;
- Kaardi, teabematerjali (sõnastike, otsingumootorite, Interneti) kasutamissooskus

- Kokkuvõtete, üldistuste, prognooside tegemine.

1. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Keskendub lühiajaliselt õppetegevusele.
2. Tunneb ja nimetab oma koolitarbeid ning hoiab neid korras.
3. Järgib õpetaja juhiseid ja töötab vastavalt kokkulepitud tööjärjekorrale.
4. Oskab lugeda lihtsaid lauseid ja leida pildilt vastavat infot.
5. Lahendab lihtsaid loogikaülesandeid ja mõistatusi.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Tähelepanu ja taju arendamine – tähelepanu keskendamise mängud, pildi ja sõna seostamine.
2. Mälu arendamine – pildimälu mängud, lihtsad ristsõnad.
3. Loogiline mõtlemine – lihtne rühmitamine (värv, kuju, suurus).
4. Funktsionaalne lugemine – pildi ja lause vastavusse seadmine, lihtsad juhendid.
5. Ruumiline mõtlemine – kujundite äratundmine, lihtne tangram.
6. Ajas orienteerumine – nädalapäevad, kellaaeg täistundides.
7. Otsustamine – kahe võimaluse võrdlemine ja valimine.
8. Suuline esitamine – pildi kirjeldamine, lihtsa loo jutustamine.

Tundide jaotus:

1. Minu esimene õpioskuste tund — Tutvumine, mis on õppimine, klassi reeglid.
2. Tähelepanu treening: Leia erinevused — Pildiharjutused, keskendumismängud.
3. Tähelepanu kuulamisel — Kuulamisülesanded, lihtsad jutud ja küsimused.
4. Mälu treening: pildijada — Piltide järjestamine ja meenutamine.
5. Mälu treening: sõnajada — Lihtsate sõnade meeldejäätmine ja kordamine.
6. Taju arendamine: kujundid — Kujundite ja värvide eristamine.
7. Loovmõtlemine: uus kasutusviis — Esemee uute kasutusviiside leidmine.

8. Loov jutustamine — Pildijada põhjal loo rääkimine.
9. Funktsionaalne lugemine: juhendid — Lihtsa juhendi lugemine ja täitmine.
10. Info leidmine plakatilt — Pildilt ja skeemilt info otsimine.
11. Tangram ja pusle — Ruumilise mõtlemise arendamine.
12. Labürindid — Tee leidmine ja ruumis orienteerumine.
13. Aeg: päev ja nädal — Nädalapäevad, kellaeg.
14. Päevaplaani tegemine — Oma koolipäeva järjestamine.
15. Andmete kogumine: vaatlus — Klassiruumis esemete loendamine ja kirja panemine.
16. Andmete kogumine: lihtne küsimustik — Küsimuste koostamine ja vastuste kogumine.
17. Otsuse tegemine: lihtsad valikud — Kahe variandi vahel otsustamine.
18. Tagajärgede nägemine — “Mis juhtub, kui...” mäng.
19. Fakti ja arvamuse eristamine — Lihtsad väited ja oma arvamuse väljendamine.
20. Arutlusmäng: Mis oleks, kui...? — Kujutlusvõime ja järelduste tegemine.
21. Kooli plaan — Kaardi lugemine ja tee leidmine.
22. Looduskaart — Lihtne maastikukaart ja sümbolid.
23. Pildimaterjalist info — Fotode ja illustratsioonide tõlgendamine.
24. Sõnastiku kasutamine — Lihtsate sõnade otsimine ja tähenduse leidmine.
25. Kokkuvõtte pildi abil — Loetu kujutamine joonistusega.
26. Kokkuvõtte lausete abil — Loetu kokkuvõtmine kolme lausega.
27. Rühmitamine — Esemete jagamine gruppidesse.
28. Mustrid — Mustrite jätkamine ja loomine.
29. Loovprojekt: Minu unistuste klass — Joonistamine ja kirjeldamine.
30. Plakat: Kuidas me õpime — Koostöö ja loovus.
31. Enesehindamine: minu edusammud — Mis õnnestus ja miks.
32. Enesehindamine: minu lemmik õppetund — Põhjenduste otsimine.
33. Õpistrateegiad: kordamine — Mängud ja nipid meeldejätmiseks.
34. Õpistrateegiad: abi küsimine — Koostööharjutused.
35. Aasta kokkuvõte — Mänguline kordamine ja tunnustamine.

2. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Keskendub tööle pikema aja vältel ja lõpetab alustatud ülesande.
2. Oskab kasutada lihtsaid töövahendeid (joonlaud, värvipliatsid) iseseisvalt.
3. Loeb ja mõistab lühikesi tekste, vastab küsimustele.
4. Lahendab lihtsaid probleeme, pakkudes vähemalt ühe lahendusvariandi.
5. Eraldab faktid ja isiklikud arvamused lihtsates olukordades.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Tähelepanu ja mälu – tähelepanu hoidmise harjutused, lühikese loo meeldejätmise.
2. Taju ja mõtlemine – rühmitamine mitme tunnuse järgi, lihtsad analoogiad.
3. Lugemisoskuse arendamine – lühitekstid, lihtsate juhendite täitmine.
4. Ruumiline mõtlemine – kujundite kombineerimine, lihtsad labürindid.
5. Ajas orienteerumine – kellaaeg pool- ja veerandtundides.
6. Info kogumine ja esitamine – lihtsa teabe otsimine raamatust või pildilt.
7. Otsuste langetamine – kahe-kolme võimaluse võrdlemine, tagajärgede arutamine.

Tundide jaotus:

1. Minu õpioskuste päevik — Mis see on ja kuidas kasutada.
2. Tähelepanu harjutused: keerulisemad “Leia erinevused”.
3. Kuulamisoskuse treening: loo peamine mõte.
4. Mälu treening: sõnade järjestamine loogiliselt.
5. Mälu treening: pilt + sõna seostamine.
6. Taju arendamine: varjupildid ja siluettide äratundmine.
7. Loovülesanne: muuda lugu uue lõpuga.
8. Loov jutustamine: piltide segamine ja loo loomine.
9. Funktsionaalne lugemine: plakati mõistmine.
10. Info leidmine lihtsast tabelist.
11. Ruumilise mõtlemise arendamine: lihtsad 3D-ehitused klotsidega.
12. Labürindid: mitme väljapääsuga variandid.
13. Aeg: kuud ja aastaajad.
14. Päevaplaani täiustamine: kool + kodused tegevused.
15. Andmete kogumine: lihtne tabel (nt klassi lemmikvärvid).
16. Andmete kogumine: loodusvaatlused.

17. Otsuste tegemine: eeliste ja puuduste võrdlus.
18. Tagajärgede mõistmine: väikeste lugude analüüs.
19. Fakti ja arvamuse eristamine: lühitekstide põhjal.
20. Arutlusmäng: “Mina arvan, sest...”.
21. Kaardi lugemine: kooli ümbrus.
22. Lihtne linnakaart ja marsruudi planeerimine.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: enne ja pärast.
24. Sõnastiku kasutamine: mitme tähendusega sõnad.
25. Kokkuvõte: peamised sündmused loos.
26. Kokkuvõte: tähtsaim info artiklist.
27. Rühmitamine ja loogikaülesanded.
28. Mustrid: keerulisemad järjestused.
29. Loovprojekt: minu unistuste kodu.
30. Plakat: kuidas õppimine mulle kasu toob.
31. Enesehindamine: minu tugevused.
32. Enesehindamine: mida tahan parandada.
33. Õpistrateegiad: kordamine mängu kaudu.
34. Õpistrateegiad: märkmete tegemine.
35. Aasta kokkuvõte ja õpioskuste näitus.

3. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Planeerib oma tööjärjekorda õpetaja juhendamisel.
2. Loeb ja mõistab pikemaid tekste, leiab neist põhiinfo.
3. Kogub ja esitab lihtsat teavet mitmest allikast.
4. Kasutab erinevaid õppestrateegiaid (alajoonimine, pildi tegemine).
5. Töötab iseseisvalt ja rühmas, jagab ülesandeid.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Tähelepanu ja taju – keskendumine eriülesannetele, detailide leidmine pildilt.
2. Mälu ja mõtlemine – mnemotehnikad, lihtne loogikapuu.

3. Funktsionaalne lugemine – teabekastid, tabelid, lihtsad diagrammid.
4. Ruumiline mõtlemine – 3D-kujundite äratundmine pildil.
5. Ajas orienteerumine – kalendri kasutamine, sündmuste järjestamine.
6. Info kogumine ja esitamine – sõnaraamatu algtase, lihtne veebipäring.
7. Otsuste langetamine – lahenduste plusside ja miinuste võrdlemine.
8. Üldistuste tegemine – väikese teksti kokkuvõte.

Tundide jaotus:

1. Õppimise eesmärkide seadmine.
2. Tähelepanu treening: keskendumine mitme tegevuse vahel.
3. Kuulamisoskus: detailide meeldejätmise.
4. Mälu treening: lugude ümberjutustamine.
5. Mälu treening: assotsiatsioonid ja meeldetuletus.
6. Taju arendamine: piltide varjatud detailid.
7. Loovülesanne: loo jätkamine antud algusega.
8. Loov jutustamine: kahe loo ühendamine.
9. Funktsionaalne lugemine: juhendite järgi tegutsemine.
10. Info leidmine lihtsast diagrammist.
11. Ruumilise mõtlemise arendamine: lihtsad plaanid ja kaardid.
12. Labürindid: ülesanne ise koostada.
13. Aeg: kalendri kasutamine.
14. Päevaplaani analüüs: kus kaotasin aega.
15. Andmete kogumine: uurimus klassis (nt lemmikraamatud).
16. Andmete kogumine: vaatlus looduses.
17. Otsuste tegemine: probleemilahenduse sammud.
18. Tagajärgede mõistmine: “mis kui” stsenaariumid.
19. Fakti ja arvamuse eristamine: väikeste artiklite põhjal.
20. Arutlus: oma seisukoha kaitsmine.
21. Kaardi lugemine: sümbolid ja legend.
22. Lihtne teekonna planeerimine kaardil.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: pildiseeria jutustamine.
24. Sõnastiku kasutamine: sünonüümid ja antonüümid.

25. Kokkuvõte: ajatelje koostamine.
26. Kokkuvõte: teemakaardi loomine.
27. Rühmitamine: mitme kriteeriumi järgi.
28. Mustrid: iseseisev mustri loomine.
29. Loovprojekt: minu tulevik 10 aasta pärast.
30. Plakat: minu õpistrateegiad.
31. Enesehindamine: minu areng aastaga.
32. Enesehindamine: mis oskusi vajan.
33. Õpistrateegiad: info seostamine.
34. Õpistrateegiad: kordamine skeemi abil.
35. Aasta kokkuvõte ja esitlus.

4. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Seab endale eesmärgi ja teeb tegevuskava selle saavutamiseks.
2. Loeb ja tõlgendab erinevaid tekstivorme (juhend, ajakava, diagramm).
3. Eristab fakti ja arvamust lihtsates aruteludes.
4. Võrdleb ja hindab erinevaid allikaid.
5. Koostab suulise ja kirjaliku lühiesitluse.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Tähelepanu ja keskendumine – pika töö hoidmine, katkestuste vältimine.
2. Mälu ja mõtlemine – loogilised järjestused, mõistatused.
3. Funktsionaalne lugemine – tabelite, graafikute lugemine.
4. Ruumiline mõtlemine – keerukamad tangramid ja plaanid.
5. Info kogumine ja esitamine – lihtne intervjuu, teabe esitamine plakatina.
6. Otsuste langetamine – mitme lahenduse võrdlemine ja põhjendamine.
7. Üldistamine ja prognoosid – andmete põhjal järelduste tegemine.

Tundide jaotus:

1. Uue õppeaasta eesmärkide seadmine ja õpipäeviku loomine.
2. Tähelepanu treening: keerukamad keskendumisharjutused (nt tähelepanu vahetamine).
3. Kuulamisoskus: olulise info väljanoppimine pikemast jutust.
4. Mälu treening: loogilised seosed ja mnemotehnika.
5. Mälu treening: info organiseerimine tabelisse.
6. Taju arendamine: visuaalne info ja selle tõlgendamine.
7. Loovülesanne: loo kirjutamine antud sõnadega.
8. Loov jutustamine: tegelaste vahetamine ja loo muutmine.
9. Funktsionaalne lugemine: lihtsa artikli analüüs.
10. Info leidmine tulpdiaagrammist ja ringdiagrammist.
11. Ruumiline mõtlemine: ruumiplaani lugemine ja koostamine.
12. Labürindid ja strateegia nende lahendamiseks.
13. Aeg: nädalaplani planeerimine (õppimine + puhkus).
14. Ajajuhtimine: prioriteetide seadmine.
15. Andmete kogumine ja analüüs: klassi uurimisprojekt.
16. Andmete kogumine: veebiallikate kasutamine.
17. Otsuste tegemine: eeliste ja riskide hindamine.
18. Tagajärgede analüüs: stsenaariumide võrdlemine.
19. Fakti ja arvamuse eristamine ajaleheartiklist.
20. Arutlus: argumentide ja näidete leidmine.
21. Kaardi lugemine: kõrgusjooned ja mõõtkava.
22. Teekonna planeerimine kaardi järgi.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: info leidmine infograafikast.
24. Sõnastiku ja veebisõnastiku kasutamine.
25. Kokkuvõte: temakaardi loomine.
26. Kokkuvõte: infoteksti põhjal skeemi tegemine.
27. Rühmitamine ja kategoriseerimine mitme tunnuse järgi.
28. Mustrid ja järjestused: loogikaülesannete lahendamine.
29. Loovprojekt: minu ideaalne õppimiskeskond.
30. Plakat: "Targad õppimisnipid".
31. Enesehindamine: minu õpipäeviku analüüs.

32. Enesehindamine: minu arengu kirjeldamine.
33. Õpistrateegiad: info tükeldamine.
34. Õpistrateegiad: kordamine läbi õpetamise.
35. Aasta kokkuvõtte ja õpioskuste mess.

5. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Planeerib ja järgib iseseisvat õpiprojekti.
2. Analüüsib teksti struktuuri ja leiab põhiteema.
3. Esitab küsimusi, mis aitavad teemat paremini mõista.
4. Kasutab eri allikaid info kogumiseks ja hindab nende usaldusväärsust.
5. Valib ja rakendab sobivaid õppestrateegiaid.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Õppimise planeerimine – ajakava koostamine ja täitmine.
2. Lugemine ja mõistmine – faktide ja arvamuste eristamine pikemas tekstis.
3. Mõtlemise arendamine – probleemide lahendamine mitme sammuga.
4. Info kogumine – raamatukogu, interneti ja vaatluse kasutamine.
5. Andmete esitamine – esitlus, plakat või tabel.
6. Otsuste langetamine – võimalike tagajärgede hindamine.
7. Üldistamine ja prognoosimine – mustrite leidmine ja järeldused.

Tundide jaotus:

1. Õpieesmärkide seadmine ja edusammude hindamine.
2. Tähelepanu treening: keskendumine keerulistes tingimustes.
3. Kuulamisoskus: faktide ja arvamuste eristamine kuuldust.
4. Mälu treening: meelepidamise skeemid ja võtmesõnad.
5. Mälu treening: info kodeerimine värvide ja piltidega.
6. Taju arendamine: andmete tõlgendamine graafikutest.

7. Loovülesanne: stsenaariumi loomine.
8. Loov jutustamine: loo ümberkirjutamine teise vaatepunkti kaudu.
9. Funktsionaalne lugemine: juhendi ja reeglite mõistmine.
10. Info leidmine keerulisemast diagrammist ja tabelist.
11. Ruumiline mõtlemine: ruumimõõtude arvutamine lihtsates plaanides.
12. Strateegiamängud ja loogikaülesanded.
13. Aeg: projekti ajagraafiku koostamine.
14. Ajajuhtimine: tähtaja järgimise tehnikad.
15. Andmete kogumine: küsitluse loomine ja läbiviimine.
16. Andmete kogumine: internetiallikate kriitiline hindamine.
17. Otsuste tegemine: erinevate lahendusvariantide analüüs.
18. Tagajärgede hindamine: riskide ja kasude tabel.
19. Fakti ja arvamuse eristamine arvamusoost.
20. Arutlus: väidete põhjendamine ja ümberlükkamine.
21. Kaardi lugemine: kliimakaardid ja teemakaardid.
22. Teekonna ja ajaplaani koostamine kaardi põhjal.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: reklaami analüüs.
24. Keelevahendite (sõnastik, teaurus, tõlkemasin) kasutamine.
25. Kokkuvõtte: mõistete kaart.
26. Kokkuvõtte: sisukorra loomine tekstile.
27. Rühmitamine: hierarhilised skeemid.
28. Mustrid: matemaatilised ja geomeetrilised mustrid.
29. Loovprojekt: minu ideaalne koolipäev.
30. Plakat: "Kuidas ma õpin kõige paremini".
31. Enesehindamine: minu suurimad edusammud.
32. Enesehindamine: minu järgmise aasta sihid.
33. Õpistrateegiad: mõistekaartide kasutamine.
34. Õpistrateegiad: keerulise teksti õppimine samm-sammult.
35. Aasta kokkuvõtte ja esitluspäev.

6. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Hindab oma õpioskusi ja seab arengueesmärke.
2. Analüüsib ja võrdleb keerukamaid tekste ja andmeid.
3. Valib probleemi lahendamiseks sobiva meetodi.
4. Kasutab tõhusalt erinevaid teabeallikaid.
5. Juhib rühmatööd ja annab kaaslastele tagasisidet.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Eneseanalüüs ja arenguplaan – tugevused, nõrkused, eesmärgid.
2. Lugemine ja analüüs – eri tüüpi tekstide võrdlemine.
3. Mõtlemise arendamine – keerukamad loogikaülesanded, strateegiad.
4. Info kogumine ja kriitiline hindamine – usaldusväarsuse kontroll.
5. Otsustamine ja probleemilahendus – stsenaariumide loomine.
6. Üldistamine ja prognoosimine – andmete põhjal tulevikuennustused.

Tundide jaotus:

1. Uue õppeaasta sihtide seadmine ja strateegia valimine.
2. Tähelepanu treening: mitmeinfo korruga töötlemine.
3. Kuulamisoskus: olulise info struktureerimine märkmetesse.
4. Mälu treening: meeldejätmise meetod “mälu loss”.
5. Mälu treening: kronoloogilise info talletamine.
6. Taju arendamine: andmete võrdlemine mitmest allikast.
7. Loovülesanne: probleemile mitme lahenduse pakkumine.
8. Loov jutustamine: loo ümberkujundamine teise žanri alla.
9. Funktsionaalne lugemine: teadusliku teksti mõistmine.
10. Info leidmine keerulisest infograafikast.
11. Ruumiline mõtlemine: kaardilt 3D-kujutluse loomine.
12. Strateegiamängude abil planeerimine.
13. Aeg: suure projekti etappide kavandamine.
14. Ajajuhtimine: lühi- ja pikaajalised plaanid.
15. Andmete kogumine: uuringu läbiviimine ja tulemuste analüüs.
16. Andmete kogumine: allikate usaldusväarsuse kontroll.

17. Otsuste tegemine: probleemipuu meetod.
18. Tagajärgede hindamine: SWOT-analüüs.
19. Fakti ja arvamuse eristamine mitmeallikalise info põhjal.
20. Arutlus: väidete loogiline ülesehitus.
21. Kaardi lugemine: poliitilised ja majanduskaardid.
22. Teekonna ja logistika planeerimine kaardi abil.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: teadusfotod ja mikropildid.
24. Keelevahendite kombineeritud kasutamine.
25. Kokkuvõtte: infomaterjali redigeerimine lühemaks.
26. Kokkuvõtte: mitme teksti ühendamine üheks.
27. Rühmitamine: kriteeriumide loomine ise.
28. Mustrid: loogikaseosed igapäevaelus.
29. Loovprojekt: minu isiklik arenguplaan.
30. Plakat: "Eduka õppimise saladused".
31. Enesehindamine: oskuste areng kolme aasta jooksul.
32. Enesehindamine: tugevuste ja nõrkuste analüüs.
33. Õpistrateegiad: info visualiseerimine.
34. Õpistrateegiad: keeruliste ülesannete lahendamine sammude kaupa.
35. Aasta kokkuvõtte ja kogemuste jagamine.

7. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Kavandab iseseisva uurimisprojekti.
2. Süvitsi analüüsib eri allikatest saadud infot.
3. Loob seoseid eri õppeainete vahel.
4. Kasutab mitmekesiseid esitusviise (graafikud, diagrammid, digiesitlused).
5. Hinnangu andmine ja põhjendamine.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Loovtöö etapid – teema valik, küsimuste püstitamine.

2. Info kogumine ja töötlemine – märksõnad, süstematiseerimine.
3. Analüüsimine – andmete võrdlemine ja seoste leidmine.
4. Esitamine – suuline ja kirjalik esitus, visuaalid.
5. Otsustamine – mitme variandi hindamine, valiku põhjendus.

Tundide jaotus:

1. Uue õppeaasta eesmärkide seadmine ja enesejuhtimise plaan.
2. Tähelepanu treening: fookuse hoidmine segajate keskel.
3. Kuulamisoskus: keerulise info struktuuri tuvastamine.
4. Mälu treening: piltide ja tekstide kombineerimine meeldejätmiseks.
5. Mälu treening: olulise ja ebaolulise eristamine õppematerjalist.
6. Taju arendamine: andmete ristkontroll mitmest allikast.
7. Loovülesanne: uue toote või teenuse idee loomine.
8. Loovkirjutamine: alternatiivse lõpu kirjutamine loole.
9. Funktsionaalne lugemine: ametliku dokumendi mõistmine (nt juhend, reeglistik).
10. Info otsimine ja süntees keerulisest infograafikast.
11. Ruumiline mõtlemine: geoinfosüsteemide kaartide lugemine.
12. Strateegiamäng: pikaajalise plaani koostamine.
13. Aeg: iseseisva töö ajakava loomine ja järgimine.
14. Ajajuhtimine: töö ja puhkuse tasakaal.
15. Andmete kogumine: intervjuu läbiviimine ja kokkuvõte.
16. Andmete kogumine: andmete võrdlemine eri formaatides (tabel, graafik, tekst).
17. Otsuste tegemine: hindamismudeli loomine (skaalad, punktid).
18. Tagajärgede hindamine: stsenaariumide simulatsioon.
19. Fakti ja arvamuse eristamine väitlusmaterjalist.
20. Arutlus: argumentide ülesehitus ja loogiline järjekord.
21. Kaardi lugemine: ajaloolised kaardid ja nende analüüs.
22. Teekonna planeerimine logistiliste piirangutega.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: fotode ja illustratsioonide kriitiline analüüs.
24. Keelevahendite kombinatsioon: terminibaaside kasutamine.
25. Kokkuvõte: keerulise teksti lihtsustamine.
26. Kokkuvõte: pikema teksti peatükkide skeem.

27. Rühmitamine: seoste loomine ise määratud kriteeriumide alusel.
28. Mustrid: trendide leidmine statistikas.
29. Loovprojekt: ühiskondliku probleemi lahendamise idee.
30. Plakat: "Minu õppimisstrateegia 7. klassis".
31. Enesehindamine: minu areng võrreldes eelmise aastaga.
32. Enesehindamine: minu järgmise aasta fookusoskused.
33. Õpistrateegiad: kriitilise lugemise tehnikad.
34. Õpistrateegiad: keeruliste ülesannete lahendamine ajaliselt jaotatuna.
35. Aasta kokkuvõtte ja oma õppimislugu.

8. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Juhib keerukamat rühmaprojekti algusest lõpuni.
2. Kasutab eri meetodeid info kogumiseks ja analüüsimiseks.
3. Rakendab õpitut praktilistes ja elulistes olukordades.
4. Annab ja võtab vastu konstruktiivset tagasisidet.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Projektijuhtimine – rollid, ajakava, riskid.
2. Andmete kogumine ja analüüs – küsitlused, vaatlused, andmebaasid.
3. Probleemilahendus – lahenduste hindamine ja parima valimine.
4. Tulemuste esitamine – digiplatvormid, interaktiivsed esitlused.
5. Tagasiside – konstruktiivne kriitika ja refleksioon.

Tundide jaotus:

1. Aasta eesmärkide seadmine ja eneseanalüüs varasemate tulemuste põhjal.
2. Tähelepanu treening: süvafookuse harjutused.
3. Kuulamisoskus: esitluse peamiste argumentide tuvastamine.
4. Mälu treening: teabe sidumine isiklike kogemustega.

5. Mälu treening: keerulise info kodeerimine piltide ja skeemidega.
6. Taju arendamine: andmete kontroll usaldusväärsusest ja vähemusaldusväärsusest allikatest.
7. Loovülesanne: reklaamikampaania loomine.
8. Loovkirjutamine: jutustuse loomine mitme vaatenurga kaudu.
9. Funktsionaalne lugemine: seadus teksti põhimõtete mõistmine.
10. Info otsimine teadusartiklist ja selle kokkuvõte.
11. Ruumiline mõtlemine: 3D mudelite ja plaanide tõlgendamine.
12. Strateegiamäng: ressursside jaotamine pika projekti jooksul.
13. Aeg: mitme projekti samaaegne ajajuhtimine.
14. Ajajuhtimine: töövoogu optimeerimine.
15. Andmete kogumine: eksperimendi planeerimine ja läbiviimine.
16. Andmete kogumine: kvantitatiivse ja kvalitatiivse info eristamine.
17. Otsuste tegemine: mitmekriteeriumiline analüüs.
18. Tagajärgede hindamine: mõjuanalüüs.
19. Fakti ja arvamuse eristamine teaduslikust debatist.
20. Arutlus: vastuväidete käsitlemine.
21. Kaardi lugemine: temaatiliste ja majanduskaartide võrdlus.
22. Teekonna ja transpordiplaani koostamine optimaalse lahenduse leidmiseks.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: graafika ja illustratsiooni sõnum.
24. Keelevahendite kasutamine eri keeltes info otsimisel.
25. Kokkuvõte: kriitilise analüüsi kirjutamine.
26. Kokkuvõte: teabe järjestamine olulisuse järgi.
27. Rühmitamine: kategooriate loomine ja põhjendamine.
28. Mustrid: korduvad mustrid ühiskonnas ja looduses.
29. Loovprojekt: minu panus kogukonda.
30. Plakat: "Eduka õppimise võtmed 8. klassis".
31. Enesehindamine: minu areng ja takistused.
32. Enesehindamine: plaanide kohandamine järgmise aasta jaoks.
33. Õpistrateegiad: info hindamine kriitilise mõtlemisega.
34. Õpistrateegiad: projektipõhine õpe ja ajakava.
35. Aasta kokkuvõte ja avalik esitlus.

9. klass

Õpitulemused:

Õpilane:

1. Kasutab õpioskusi teadlikult ja strateegiliselt kõikides õppeainetes.
2. Valmistub iseseisvaks õppimiseks gümnaasiumis või kutsekoolis.
3. Hindab oma õpiprotsessi ja tulemusi kriitiliselt.

Õppeteemad ja õppesisu:

1. Iseseisev õppimine – eesmärkide seadmine ja saavutamine.
2. Analüüs ja järeldused – kriitiline hinnang oma tööle.
3. Esitlusoskused – enesekindel esinemine, publikuga suhtlemine.
4. Eluks ettevalmistus – ajajuhtimine, info kriitiline hindamine, otsuste langetamine.

Tundide jaotus:

1. Aasta alguse eneseanalüüs ja eksamiks valmistumise strateegiad.
2. Tähelepanu treening: pikkade ja keerukate ülesannete täitmine.
3. Kuulamisoskus: kriitilise info tuvastamine loengust.
4. Mälu treening: mitme teema paralleelne kordamine.
5. Mälu treening: ajatelje koostamine ja sündmuste seostamine.
6. Taju arendamine: vastuolulise info hindamine.
7. Loovülesanne: tulevikuvisioni loomine.
8. Loovkirjutamine: inspireeriva kõne kirjutamine.
9. Funktsionaalne lugemine: eksamiformaadi tekstide analüüs.
10. Info otsimine ja süntees eri allikatest eksami teemal.
11. Ruumiline mõtlemine: andmete visualiseerimine graafikutena.
12. Strateegiamäng: ajasurvega probleemilahendus.
13. Aeg: eksamiplaani loomine.
14. Ajajuhtimine: õppimise ja puhkuse tasakaal eksamiperioodil.
15. Andmete kogumine: raporti koostamine.
16. Andmete kogumine: allikate võrdlus ja kriitiline hindamine.
17. Otsuste tegemine: karjäärivaliku kaalutlused.

18. Tagajärgede hindamine: elukaare stsenaariumid.
19. Fakti ja arvamuse eristamine meediast.
20. Arutlus: oma seisukoha kaitsmine avalikus esinemises.
21. Kaardi lugemine: strateegiline planeerimine geoinfo abil.
22. Teekonna ja tegevusplaani koostamine pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks.
23. Pildimaterjali tõlgendamine: visuaalne argumentatsioon.
24. Keelevahendite kasutamine õppetöö ja tööintervjuu ettevalmistamisel.
25. Kokkuvõte: eksamiteks kordamiskaardi loomine.
26. Kokkuvõte: teemade järjestamine õppimise prioriteetsuse järgi.
27. Rühmitamine: teadmiste organiseerimine eksamivihikusse.
28. Mustrid: mineviku kogemuste kasutamine tuleviku planeerimisel.
29. Loovprojekt: "Mina viie aasta pärast".
30. Plakat: "Minu edu retsept".
31. Enesehindamine: minu tugevused enne põhikooli lõpetamist.
32. Enesehindamine: arenguplaan gümnaasiumiks või kutsekooliks.
33. Õpistrateegiad: keeruliste teemade õppimine aja jagamisega.
34. Õpistrateegiad: kordamine ja testimine.
35. Aasta kokkuvõte ja pidulik lõpetamine.

VALIKAINEKAVA “OMA KEEL JA KULTUUR”

Õppeaine kirjeldus

Õpilase emakeeleõpetuse eesmärk on õpilase tekitada huvi esimese keele arendamise vastu, toetada mitmekeelsuse arengut ja hoida sidet oma emakeelse kultuuripärandiga. Oma emakeele ja kultuuri õppimine aitab õpilasel luua seosed eesti keele kui teise keele ja kirjanduse õppimisega ning mõista keele ja kultuurilise tausta tähtsust üksikisikule, kogukonnale ja ühiskonnale. Emakeele ja kultuuri õppimine aitab õpilasel tähtsustada nii oma emakeelt kui ka väärtustada teisi keeli ja kultuure. On oluline, et võõrsil või kodukeelest erinevas keelekeskkonnas elav laps ei unustaks oma emakeelt ja et see areneks eakohaselt. Emakeel aitab arendada lapse mõtlemist, eneseväljenduse oskust ning mõjutab lapse kui isiksuse kujunemist. Emakeelt hästi valdav laps saab koolis paremini hakkama ka siis, kui kooli õppekeel ei ole tema emakeel. Keelt on võimalik õppida igas eluetapis, kuid ainult lapseas on seda võimalik omandada emakeelena.

Eri kultuure vaadeldes tuleb lisaks traditsioonidele käsitleda valikaines ka kaasaegset kultuurimaastikku, kaaskultuure, kultuurimaastiku muutumise põhjuseid, siduda ühiskondlike protsessidega, analüüsida erinevate kultuuride üksteise mõjutamist, suhestada omavahel erinevaid kultuurielemente ning mh suhestada neid ka tänapäeva Eesti ühiskonnaga.

Ainekava on koostatud üldistest põhimõtetest lähtudes ja on kohandatav mis tahes keelele, mida õpilane õpib emakeelena. Õpe on suunatud teadmiste omandamisele rahvuskultuurist ning emakeeles peamiselt suulise, kuid võimaluse korral ka kirjaliku suhtlemisoskuse arendamisele.

Esimeses kooliastmes keskendutakse emakeeleõpetuses peamiselt suulisele keelekasutusele, õpilane õpib kuulama, küsima, vastama, jutustama. Arendatakse sõnavara, õpilane omandab peamised lugemis- ja kirjutamisoskused, tutvub lastekirjanduse ning eakohaste kultuuritraditsioonidega. Esimesel etapil tutvustatakse õpilasi suulise rahvaloominguteostega, rahvapärimestega. Õppimise ülesandeks pole mitte ainult parimate rahvakunstiteostega tutvumine, vaid ka verbaalse loovuse, laste kujutlusvõime, kõne, mõtlemise arendamine, sõnavara suurendamine, ideede laiendamine meid ümbritseva maailma, inimeste, loomade, taimede kohta. Eesmärk on õppida kasutama keelt erinevates suhtlusolukordades, olla teadlik emakeele tähtsusest ja luua side oma emakeelega. Lisaks alustatakse esimeses kooliastmes emakeeles kirjutamise õppimist.

Esimeses kooliastmes toimub emakeeleõpe pigem mänguliselt, erinevates suhtlussituatsioonides, eakohaste tekstide, sh multimeedia, mängud, ja sisuvaldkondade abil. Oluline on kujundada õpilases julgus oma emakeeles suhelda. Oluliseks toetuseks emakeele omandamisel on kooliväline keskkond, eelkõige kodu, osalemine kogukondlikel üritustel, võimalus viibida oma keele keskkonnas. Sellel etapil on oluline lapse oskus teatud olukorda sukelduda ja (nuku)teater aitab sellele kaasa. Lavastustes osalemine võimaldab lastel parandada oma emakeelt, mõista oma emakeele iseärasusi. Õppesisu valitakse selliselt, et õpilane saab laiendada oma teadmisi emakeelest, kultuurist, kirjandusest. Õppesisu toetab õpetamise eesmärki, on eakohane ning tugineb nii õpilase kogemusele kui ka kohalikule eripäradele.

Suulise suhtlemisoskuse kujunemiseks harjutatakse rühmas nii teiste kuulamist kui ka ise kõnelemist. Kuulamine, küsimine, vastamine, lugude jutustamine jne annab õpilasele võimaluse tutvuda erinevate suhtlusolukordadega.

Tekstide mõistmise arendamiseks vaadeldakse erinevaid eakohaseid tekste, nagu muinasjutud, lühilood, lihtsad info- ja meediatekstit, luuletused ning pildid. Harjutatakse küsimuste lugemist, koostamist, neile vastamist, eriti jutustavate ja kirjeldatavate tekstide põhjal.

Tekstiloomes õpitakse tundma kirjutamiseks vajalikke algtõdesid ja kirjakeele olemust, sh kirjasüsteemi. Kirjutamist harjutatakse nii klassis rühmaga kui ka individuaalselt. Olulisel kohal on eakohased keelemängud. Erilist tähelepanu pööratakse õpitava keele eripäradele.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmisel on oluline, et keelekasutust vaadeldakse eelkõige aktiivses keelekeskkonnas, st kodus, kogukonnas, koostöös õpilast igapäevaselt ümbritsevate inimestega.

Esimeses kooliastmes lähtutakse **tagasiside andmisel** järgmisest:

- eneseväljenduse ja suhtlemisoskuse areng
- sõnavara eakohane teadlik kasutamine
- eri liiki tekstidest aru saamine
- lugemisharjumuse kujunemine
- eakohane tekstiloomine
- kultuurieripärade tundmine

Oluline on saada tervikpilt iga õpilase keeleoskuse edenemisest, et õpilane saaks tagasisidet oma keele mõistmise, kasutamise, eneseväljenduse, arutluse, tekstiloome- ja tõlgendusoskuse kohta.

Teises kooliastmes on oluline, et õpilasel tekiks oskus ja harjumus oma emakeele kasutamiseks erinevates suhtlusolukordades. Õpilane õpib lugema erinevaid tekste, analüüsima saadud teavet, seda struktureerima ja edastama nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpilane arendab oma keeleoskust keelekeskkonnas suheldes. Õpilane õpib keeli võrdlema ja kasutama keeleoskust teadlikult erinevates õpikeskkondades. Eesmärk on süvendada sidet oma emakeele ja päritolukultuuriga.

Õppesisu valitakse selliselt, et õpilased saaksid oma emakeele, kirjanduse ja muu kultuuriga seotud teadmisi mitmekülgset avardada. Sisu toetab õpieesmärkide saavutamist, õppes kasutatakse nii õpilase enda kogemusi kui ka kohalikke võimalusi.

Suulise ja kirjaliku suhtlus suhtlemisoskuse arendamiseks on oluline osalemine rühma tegevustes. Üksteist kuulates, omavahel dialoogis olles ning koostöiselt tegutsedes on hinnata enda ja teiste tegutsemist ning saada ise tagasisidet. Üha rohkem kasutatakse keele harjutamiseks ja keelekeskkonna imiteerimiseks emakeelse meedia võimalusi.

Teksti vastuvõtmisel suunatakse õppijat üha enam erilaadsete tekstide juurde, süvendatakse tekstide lugemise ja tõlgendamise oskust. Harjutatakse küsimuste esitamist teksti kohta ning kokkuvõtete tegemist. Tekstidest lähtuv arutelu, lugemiskogemuse jagamine, tekstide analüüsimine loob õpilasele aluse oma sõnavara ja väljendusoskuse laiendamiseks emakeeles.

Tekstiloomes harjutatakse kirjutamisprotsessi etappe, eriliigiliste tekstide ülesehitust, õigekirja eripärasid oma keeles ning nende kasutamist oma tekstides.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmiseks suunatakse õpilaste mõtlema kultuurilise identiteedi kujunemisele, emakeele kasutamise võimalusele kodus ja kogukonnas.

Teises kooliastmes keskendutakse hindamisel õpilase edenemisele, antakse õpilasele tagasisidet tema suulise ja kirjaliku väljendusoskuse, keele mõistmise ja kasutamise kohta. Õpilane saab teavet nii oma keeleoskusest kui ka üldkultuurilise tausta mõistmisest. Tagasiside on oluline edasise keeleõppe toetamiseks. Lisaks õpetaja tagasisidele annab õpilane ka ise tagasisidet oma keeleoskuse arengule.

Teises kooliastmes lähtutakse **tagasiside andmisel** järgmisest:

- eneseväljenduse ja suhtlemisoskuse areng erinevates suhtlusolukordades
- sõnavara eakohane teadlik kasutamine nii suuliselt kui ka kirjalikus tekstiloomes
- eri liiki tekstidest aru saamine, teabe hankimine ja hindamine
- õpioskuste areng, sealhulgas iseseisev keeleoskuse arendamine
- keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähenduse mõistmine

Kolmandas kooliastmes on emakeeleõppe peamiseks ülesandeks teadmiste süvendamine õpilase keeleoskusest lähtudes. Õpitakse tõlgendama, analüüsima ning looma erinevaid suulisi ja kirjalikke tekste. Õpilase suhe oma keele eripära, kultuuritraditsioonide ning keelekogukonnaga muutub mitmekülgsemaks. Õpilane kasutab oma süvenenud keeleoskust erinevates õpikeskkondades, toetades emakeeles õppides õppeainete kooli õppekeeles omandamist. Õpilane väärtustab oma emakeelt ja kasutab seda teadlikult ja loovalt erinevates suhtlusolukordades. Õpilane süvendab oma õpimotivatsiooni koostöös kooli ja kogukonnaga ning leiab võimalusi oma keeleoskuse arendamiseks ka väljaspool kooli.

Õpilase oma emakeele suhtlemis- ja tekstioskuse õppimine toimub aktiivses keelekasutuse olukorras ja mitmekülgsetes keeletegevustes. Õpilases kujundatakse teadlikkust keele muutumisest, erikujudest, murretest (kuna kõnelejad võivad tulla eri piirkondadest, kogukondadest jne), teiste domineerivate keelte mõjust Eestis kõneldavale emakeelele/kodukeelele, samuti mitmekeelse kõneleja keelekasutus eripära (mitme keele kasutamine korraga nagu koodivahetus, põimkeelsus) jne. Õppesisu on valitud selliselt, et õpilased saaksid oma emakeele, kirjanduse ja kultuuriga seotud teadmisi mitmekülgelt avardada. Sisu toetab õpieesmärkide saavutamist ning tugineb nii õpilase kogemusele kui ka kohalikule kultuurikeskkonnale.

Suulise ja kirjaliku suhtlemisoskuse arendamiseks arutletakse sündmuste üle, mis on lähedased noortele, toimuvad õpilase lähikonnas ja keelekogukonnas. Harjutatakse arutelu, vaidlemist, arvamuste avaldamist, seisukohtade esitamist ja aktsepteerimist või ümber lükkamist. Emakeelse keskkonna ja meedia võimalusi kasutatakse erinevate suhtlusolukordade loomiseks. Hinnatakse iseenda tegevust, harjutatakse tagasiside andmaist ja saamist.

Teksti vastuvõtt on oluline, et õpilasel säiliks ja areneks huvi just omakeelsete tekstide vastu. Õpitakse hindama info usaldusväärsust. Lugemiseks ja kuulamiseks valitakse eriteemalisi eakohaseid tekste, et õpilane õpiks tajuma erinevate tekstide eesmärki. Jagatakse lugemiskogemusi erinevates suhtlussituatsioonides nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Tekstiloomes harjutatakse eriliigiliste ja erineva eesmärgiga tekstide koostamist, analüüsitakse kirjutamise protsessi. Harjutatakse nii klaviatuuril kui ka käsikirjalise teksti kirjutamise vilumust. Pööratakse tähelepanu emakeelse teksti stiilikasutusele, sh erinevatele väljendite tähendusele suhtlusolukorrast lähtudes.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmiseks tutvutakse emakeelse meedia ja erinevate kultuurisündmustega, samuti loetakse rahvuskirjanike teoseid. Samuti võrreldakse põhjalikumalt oma ja Eesti erinevate piirkondade kultuuritavasid ja traditsioone.

Kolmandas kooliastmes suureneb hindamisel õpilase enda roll oma teadmiste ja oskuste analüüsimisel. Hindamise ülesanne on anda teavet õpilase edenemise kohta, kuidas on arenenud tema suuline ja kirjalik emakeele kasutamise oskus. Õpilane saab ise planeerida edasised tegevused oma õppeprotsessis nii kolmanda kooliastme lõpus kui ka järgmisel haridustasemel.

Põhikooli lõpus tehakse kindlaks, kuidas õpilane on saavutanud põhiharidust täiendava oma emakeele õppimise eesmärgid. Kokkuvõtva hindamise meetodi valib iga konkreetne õppe läbiviija ise ja kirjeldab selle oma ainekavas.

Kolmandas kooliastmes lähtutakse **tagasiside andmisel** järgmisest:

- teadlik eneseväljendus ja suhtlemisoskus erinevates suhtlusolukordades, oskus analüüsida oma valikuid
- sõnavara teadlik valik ja kasutamine nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes
- ilukirjandustekstide lugemine ja tõlgendamine, emakeelse lugemisvara valimine
- eri liiki tekstide mõistmine, tõlgendamine, teabe hankimine ja kriitiline hindamine
- iseseisev keeleoskuse arendamine, aktiivne emakeele ja muude õpitud keelte kasutamine teabe hankimiseks
- keelelise ja kultuurilise identiteedi, emakeele ning mitmekeelsuse tähenduse mõistmine

Õpitulemused

Õpitulemused on kirjeldatud üldiste õpieesmärkidena. Iga keeleõppe läbiviija kirjeldab õpitulemused, lähtudes konkreetselt õpitavast keelest, õpilase keeletasemest ja üldistest õpieesmärkidest.

I kooliaste

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane

- osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- osaleb vestluses, moodustab küsimusi ja vastab ise talle esitatud küsimustele;
- koostab ja hääldab õige intonatsiooniga väit-, küsi- ja käsklauseid;
- arendab vestlust igapäevaelus juhtunu, loetu ja nähtu kohta;
- koostab lihtsaid jutustavaid, kirjeldavaid ja ka arutlevaid tekste küsimuste, märksõnade ning lihtsa plaani abil;
- jutustab ümber eri stiilis ja žanris tekste;
- loeb peast luule- ja proosatekste.

Teksti vastuvõtt

Õpilane

- omandab teadliku lugemisoskuse;
- loeb eri liiki eakohaseid tekste, mõistab nende sisu;
- eristab kõneforme (dialog, monoloog), kõnetüüpe (kirjeldus, jutustus, arutus) ning žanre (luuletus, jutustus, muinasjutt);
- määrab audioteksti teema ja peamise mõtte, jätab meelde teksti sisu ning täidab õpetaja korraldusel tekstipõhiseid ülesandeid.

Tekstiloome

Õpilane

- tunneb joonis- ja kirjatahti, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab mõtestatud lauseid.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmine

Õpilane

- kujundab eakohase lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, rikastab sõnavara;
- mõistab oma rahvapärimust ja kultuurilist mitmekesisust.

Keelehoole

Õpilane

- kirjutab õigesti õpitud keelendeid;
- järgib lihtsamaid õpitud keelereegleid.

2.klass

Õpieesmärgid

2. klassis valikaine “Oma keel ja kultuur” õpetamisega taotletakse, et õpilane:

1. mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2. väärtustab oma keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
3. loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
4. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;

Õpitulemused

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
3. kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
4. omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
5. kirjutab mõtestatud lihtsaid lauseid, jutustavaid tekste;
6. jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
7. sõnastab teksti kohta küsimusi ja vastab küsimustele;
8. loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
9. kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
10. rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Õppesisu

Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend. Leksika ehk keele sõnavara. Sünonüümid. Antonüümid. Vanasõnad, kõnekäänud. Elusolendeid ning elutuid esemeid ja nähtusi märkivad nimisõnad. Nimisõnade ainsus ja mitmus. Omadussõna. Tegusõna. Eessõna. Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne üksus. Tekstide mitmekesisus: muinasjutt, mõistatus, vanasõnad ja kõnekäänud, jutustus, luuletus, näidend õnnesoov, kutse.

3.klass

Õpieesmärgid

3. klassis valikaine “Oma keel ja kultuur” õpetamisega taotletakse, et õpilane:

1. väärtustab oma keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
2. omandab oma keele lugemistehnika;
3. loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
4. kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
5. väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
6. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
7. tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
8. kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.

Õpitulemused

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
3. kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
4. omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
5. kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
6. jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
7. sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
8. valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
9. kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi.

Õppesisu

Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend. Leksika ehk keele sõnavara. Sünonüümid. Antonüümid. Mitmetähenduslikud sõnad. Fraseologismid. Vanasõnad, kõnekäänud. Oma keele seletussõnastik. Nimisõnade ainsus ja mitmus. Esmased teadmised omadussõna täis- ja lühivormide kohta. Asesõna sõnaliikide süsteemis. Isikulised asesõnad kui sidususvahendid lauses ja tekstis. Tegevusnimi (infinitiiv) ja tegusõna isikulised vormid. Lause pealiikmed. Tekst kui kommunikatsiooniüksus. Teksti sidusus. Pealkiri, põhiidee, teksti plaan. Tekstide mitmekesisus: muinasjutt, mõistatus, vanasõnad ja kõnekäänud,

jutustus, luuletus, näidend, teadaanne, õnnesoov, kutse, juhend. Tekstide otsimine internetist. Minu perekond. Mina ja mu pereliikmed. Otsi sõpra ja hoia teda. Õppida on alati kasulik. Aastaajad.

II kooliaste

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane

- osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid erinevates suhtlusolukordades;
- kuulab kaaslaste seisukohti, arvestab nendega, avaldab ise arvamust;
- annab tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet.

Teksti vastuvõtt

Õpilane

- loeb kokkulepitud tekste ning leiab ise teemakohaseid teoseid ja tekstikatkeid;
- kasutab lugemiskogemust teabe hankimiseks;
- analüüsib suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi ja teeb järeldusi.

Tekstiloom

Õpilane

- kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja väljendeid;
- loob juhendamisel eri liiki tekste.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmine

Õpilane

- õpilane oskab kirjeldada keelilise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähendust;
- kasutab emakeele õppimiseks teadlikult koolivälise emakeelse keskkonna võimalusi;
- loeb eakohast kirjandust emakeeles.

Keelehoole

Õpilane

- mõistab emakeele struktuuri;
- järgib õpitud keelereegleid;
- kasutab keeleinfo leidmiseks erinevaid keskkondi.

4.klass

Õpieesmärgid

4. klassis valikaine “Oma keel ja kultuur” õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2. teadvustab oma keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
3. arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades väljakujunenud keelenorme, suhtlusolukorda ja -eesmärki;
4. õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
5. arendab kriitilist mõtlemist, oskust oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
6. kasutab sõnastikke (sh elektroonilisi), teatmeteoseid ning internetiallikaid, et täiendada oma vene keele teadmisi.

Õpitulemused

1. järgib tänapäeva oma kirjakeele ja kõneetiketi norme;
2. esitab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
3. väljendab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
4. valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;
5. kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahe märgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
6. leiab teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides;
7. teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslastele;
8. sõnastab teksti kohta küsimusi ja avaldab arvamust;
9. lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
10. tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid;
11. kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks digisõnastikke.

Õppesisu

Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Oma keele trüki- ja veebisõnastikud. Oma keele sõnamoodustussõnastikud. Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid. Vananenud sõnad ja neologismid. Raamatu- ja kõnekeele leksika. Üldkasutatav leksika ja piiratud kasutusega leksika (murdesõnad, professionalismid, žargonismid). Fraseoloogia kui leksikoloogia osa. Vanasõnad, kõnekäänud, lentsõnad. Nimisõna. Mees- ja naissoost isikuid tähistavad nimisõnad. Käänevormideta nimisõnade sugu ja arv. Nimisõna süntaktilised funktsioonid. Omadussõna. Omadussõnade täis- ja lühivormid. Asesõna. Asesõnade käänamine. Tegusõna. Tegusõnade pööramine. Määrsõna süntaktilised funktsioonid. Sõnaühend. Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne ühik.

Kirjandusliku lugemise temaatika

- Fantaseerime, unistame. Sõprusest, ustavusest, armastusest.
- Imedemaailm kirjanduses: rahva- ja autorimuinasjutud.

5.klass

Õpieesmärgid.

1. mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2. teadvustab oma keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
3. omandab oma keele erinevate lugemisstrateegiate alused;
4. kuulab, loeb ja loob eri liiki tekste eesmärgistatult eri keskkondades;
5. analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
6. arendab lugedes oma sõnavara.
7. õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
8. arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
9. õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte.

Õpitulemused

Õpilane:

1. järgib tänapäeva oma kirjakeele ja kõneetiketi norme;
2. eristab keelevariante, toob näiteid nende kasutusest;

3. esitab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastaval suuliselt;
4. väljendab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
5. kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahe märgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
6. leiab teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides;
7. valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
8. teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslastele;
9. sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust;
10. jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
11. lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
12. tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid, leiab neist vajaliku teabe;
13. kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis;
14. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Oma keele trüki- ja veebisõnastikud. Nimisõna: Tekstiliigid: instruktsioon, käsikirjas kirjutatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, alateemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus. Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine. Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Perekondlikud mälestusjutud. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste mõtestamine. Mõisted: ajalooline jutustus, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, võrdlus. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine.

Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine.

6. klass

Õpieesmärgid.

1. mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2. teadvustab oma keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
3. väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult, kasutab oma keeleoskusi kõnetegevuses;
4. kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades;
5. omandab oma keele erinevate lugemisstrateegiate alused;
6. kuulab, loeb ja loob eri liiki tekste eesmärgistatult eri keskkondades;
7. analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
8. tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
9. kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist;
10. arendab lugedes oma sõnavara;
11. rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

Õpitulemused

Õpilane:

1. järgib tänapäeva oma kirjakeele ja kõneetiketi norme;
2. eristab keelevariante, toob näiteid nende kasutusest;
3. esitab oma mõtteid vabalt, loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
4. väljendab oma mõtteid vabalt, loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
5. kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahe märgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
6. hindab kuuldu informatsiooni usaldusväärsust;
7. annab tekstile või seisukohale põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
8. valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
9. loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte;

10. sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, sõnastab järelduse;
11. jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
12. lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
13. esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Oma keele trüki- ja veebisõnastikud. Nimisõna: Tegusõna. Tegusõna kõneviisid. Tekstiliigid: instruktsioon, käsikirjas kirjatatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus. Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt. Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine

III kooliaste

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane

- osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- tegutseb eesmärgipäraselt erinevates suhtlusolukordades, analüüsib oma käitumist ja tegutseb vastavalt olukorrale;
- arutleb eakohastel teemadel, avaldab viisakalt ja põhjendatult arvamust, teeb järeldusi ja annab hinnanguid;
- annab mõtestatud tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet ja vajadusel korrigeerib enda seisukohti.

Teksti vastuvõtt

Õpilane

- loeb ja kuulab sihipäraselt emakeeles nii oma huvivaldkondade kui ka õppimist toetavaid tekste;

- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid oma emakeeles ning teistes keeltes tekstide mõistmiseks, võrdlemiseks ja analüüsiks;
- analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi, analüüsib seoseid ja teeb järeldusi.

Tekstiloom

Õpilane

- kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja loomingulisi väljendeid;
- loob arusaadava ja ladusa väljendusega eri liiki tekste;

Kirjanduse ja kultuuri mõistmine

Õpilane

- kirjeldab keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähtsust ja positsiooni teiste teda ümbritsevate keelte hulgas;
- kasutab emakeelt teadlikult koolivälises emakeelses keskkonnas, sh emakeelset meediat;
- valib ja loeb eakohast ilu- ja tarbekirjandust emakeeles.

Keelehoole

Õpilane

- järgib emakeele õigekirja aluseid, tajub kõne- ja kirjakeele erisusi;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
- kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid.

7. klass

Õpieesmärgid

1. Oma keele olulisust oma kultuuri kandjana ja suhtlusvahendina kõigis tegevusvaldkondades mõistmine ning lugupidavalt suhtumine teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
2. Põhiteadmised keelest omandamine ning oskus neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada, järgides oma kirjakeele norme;

3. Keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit arendamine, arvestades väljakujunenud keelenorme, suhtlusolukorda ja -eesmärki;
4. Kriitilist mõtlemist arendamine, oskust oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
5. Oskussõnastikke (sh elektroonilisi), teatmeteoseid ning internetiallikaid kasutada, et täiendada oma keeleteadmisi.

Õpitulemused:

1. väärtustab oma keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;
2. suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;
3. arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;
4. kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;
5. annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
6. arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid;
7. sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;
8. loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;
9. vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid;
10. leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
11. rikastab lugemise kaudu oma sõnavara;
12. loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
13. loeb kultuurivaldkonnaga seotud aine- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
14. kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujudid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
15. võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;

16. osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
17. koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara.

Õppesisu

Ortoeepia. Morfoloogia. Tegusõna vormid. Sihilised ja sihitud tegusõnad. Kesksõnaga sõnaühendid. Süntaks. Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised). Ortograafia ja interpunktsioon. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Tekstid elektroonilises keskkonnas. Tekst. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarettekstidest olulise info leidmine. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad. Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Kohanimed folklooris. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.

8. klass

Õpieesmärgid

1. Oma keele oskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana tajumine ning teadlikuks keelekasutajaks kujunemine;
2. Oma keele olulisust oma kultuuri kandjana ja suhtlusvahendina kõigis tegevusvaldkondades mõistmine ning lugupidavalt suhtumine teiste rahvaste, keeltesse ja kultuuridesse;
3. Keeleoskuse arendamine kui eneseväljendusevahend ja suhtlusvahend;

4. Väljakujunenud keelenorme, suhtlusolukorda ja –eesmärke arvestamine;
5. Omandamine keele põhiteadmisi ning oskus neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada, järgides mõistvalt vene kirjakeele norme;
6. Eri tüüpi tekste mõtestatult lugemine ja kuulamine ning neid suuliselt ja kirjalikult koostamine;
7. Erinevate suuliste tekstide eristamine vormi, kõnetüübi ning žanri kaudu;
8. Tekstide jutustamine;
9. Probleemide formuleerimine ja oma arvamuse põhjendamine kirjalikult, järelduse tegemine;
10. Oskussõnastikke (sh elektroonilisi), teatmeteoseid ning internetiallikaid kasutada, et täiendada oma keeleteadmisi.

Õpitulemused:

1. väärtustab oma keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;
2. suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;
3. arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;
4. nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
5. kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades;
6. annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet;
7. arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ning osaleb diskussioonis;
8. eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;
9. teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;
10. sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;
11. loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;
12. hindab kriitiliselt suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
13. teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
14. kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
15. esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
16. iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
17. teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist;

18. leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit ja hindab kriitiliselt õigekeelsussoovitusi;
19. rikastab lugemise kaudu oma sõnavara ning kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid

Õppesisu

Oma keel ühiskonnas. Oma keel maailma teiste keelte seas. Morfoloogia. Isikuta tegusõnad. Süntaks. Aluse tekstifunktsioonid. Lihtlause laiendamine (lauselühendid, sõnad ja konstruktsioonid, mis lauseliikmete hulka ei kuulu). Kiilsõnad ja kiillaused. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Suuline ja kirjalik suhtlus. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase arvamuse täiendamine. Esinemine etteantud teemal. Ettekande ja kõne koostamine, näitlikustamine ja esitamine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebisuhtluskanalid: jututoad, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja –väärikus Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Teabeallikad, alustekstid, tekstiloome. Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. Loov- ja uurimistöö vormistamine: struktuur ja keel. Projekt, teadaanne. Tekstid elektroonilises keskkonnas.

Tekst. Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.

Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.

Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris.

Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine.

Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, dramaatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt,

muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.

9. klass

Õpieesmärgid

1. mõistab oma keele olulisust vene kultuuri kandjana ja suhtlusvahendina kõigis tegevusvaldkondades ning suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
2. tajub oma keele oskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
3. omandab põhiteadmised keelest ning oskab neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada, järgides oma kirjakeele norme;
4. arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades väljakujunenud keelenorme, suhtlusolukorda ja -eesmärki;
5. õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
6. loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
7. arendab kriitilist mõtlemist, oskust oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
8. kasutab sõnastikke (sh elektroonilisi), teatmeteoseid ning internetiallikaid, et täiendada oma keeleteadmisi;
9. eakohast erižanrilist ilukirjandust lugemine, seda tõekspidamine ning oma lugemisoskusi arendamine;
10. käsitletud kirjandusteoste mõtestamine, erineva žanrite iseloomustamine;
11. loetud teksti kohta oma arvamuse avaldamine. Teose põhiprobleematikat arutlemine;
12. etteantud teemal õpilane otsib teavet raamatukogus, internetis.

Õpitulemused

1. väärtustab oma keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;
2. suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;
3. arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;
4. järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;
5. kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades;
6. annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet;

7. arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ning osaleb diskussioonis;
8. eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;
9. teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;
10. sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;
11. loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;
12. hindab kriitiliselt suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
13. teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
14. koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid;
15. ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi teksti sidususvõtteid;
16. kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
17. analüüsib enda ja teiste keelevahendite valiku sobivust olukorrast lähtudes;
18. vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid;
19. teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist;
20. leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit ja hindab kriitiliselt õigekeelsussoovitusi;
21. rikastab lugemise kaudu oma sõnavara ning kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid.

Õppesisu

Oma keel ühiskonnas. Keel kui arenev nähtus. Ortoeepia. Sõnarõhu rasked juhud. Ortoeepiasõnastikud. Morfoloogia. Sidesõnade iseloomustus. Süntaks. Rindlaused, põimlaused, sidesõnata liitlaused. Lausete grammatilised seosed. Otsekõne. Dialog. Ortograafia ja interpunktsioon. Vahemärgid koondlausetes, komplitseeritud lausetes. Kirjavahemärgid liitlauses: rindlauses, põimlauses, sidesõnata lauses ning erinevate seoseliikidega liitlauses. Vahemärgid otsekõnega lausetes. Oma keele trüki- ja veebisõnastikud. Eessõnade õigekiri.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslane arvamuse täiendamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Väitlus, väitluse

reeglid. Argumenteerimine, veenmine. Ettekande ja kõne koostamine, näitlikustamine ja esitamine. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebisuhtluskanalid: jututoad, blogid, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine.

Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Teabeallikad, alustekstid, tekstiloome. Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine.

Refereerimine ja tsiteerimine. Projekt, teadaanne, iseloomustus.

Tekst. Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.

Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris

Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine.

Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, dramaatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.